

Inleiding antwoordnota op reacties ontwerp vierde Waterhuishoudingsplan.

Het Ontwerp vierde waterhuishoudingsplan (WHP4) heeft van 8 november tot en met 16 december ter visie gelegen, gelijktijdig met de verordening Water, het bijbehorende Plan MER en de passende beoordeling in het kader van de natuurbeschermingswet.

Op het ontwerp WHP4 zijn 7 reacties gekomen met zienswijzen. Hier wordt in **deel A** van de antwoordnota op ingegaan. De Friese gemeenten hebben hun zienswijze op de plannen samengevat in een gezamenlijk reactie, die gericht is aan GS voor het WHP4 en aan het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân voor het waterbeheerplan. In deze antwoordnota wordt door de provincie alleen ingegaan op de onderwerpen die de gemeenten aan de orde stellen uit het WHP4. De antwoorden op vragen over het waterbeheerplan worden door Wetterskip Fryslân in haar eigen reactienota gegeven.

In het definitieve vierde Waterhuishoudingsplan wordt een aantal zaken geactualiseerd. Welke zaken dat zijn en wat de aanleiding daarvoor is wordt aangegeven in **deel B** van deze antwoordnota.

Tenslotte is door de Commissie MER een advies gegeven over het Plan MER en de Passende beoordeling. Dit is weergegeven in **deel C** van deze antwoordnota. Naar aanleiding van dit advies is een aanvullende notitie opgesteld. Deze is als bijlage opgenomen in de antwoordnota.

Hoofdzaken uit de zienswijzen.

Enkele zienswijzen richten zich op de tekst van het WHP4 die soms vragen opwerpt. Dergelijke suggesties om de tekst te verduidelijken en te preciseren zijn overgenomen. Daarnaast is gevraagd om met actuele gegevens in het Plan te verwerken. Zo is er bijvoorbeeld een nieuwe landelijke richtlijn voor het beoordelen van bodemenergieaanvragen. Deze actualisaties zijn meegenomen. Een aantal zienswijzen heeft betrekking op de wijze waarop tijdens de uitvoering van het WHP4 rekening wordt gehouden met de belangen van de betrokken partijen. In het WHP4 is reeds aangegeven dat bij de uitvoering zal worden samengewerkt met belanghebbenden. Dit geldt voor fysieke ingrepen, maar ook voor uitkomsten van studies. De belangrijkste reacties zijn hier samengevat:

LTO

LTO richt zich in haar reactie o.a. op het onderzoek en de tijdelijke voorjaarsexperimenten met het peilbeheer van het Lauwersmeer. In de reactie wordt vooruitgewezen naar visie op het toekomstig waterbeheer van het Lauwersmeer. Deze verkenning wordt samen met waterschap Noorderzijlvest en provincie Groningen uitgevoerd. Bij het verkennen van het meest optimale maatgevende peil worden uiteraard de belangen van de belanghebbende, dus ook de landbouw nadrukkelijk meegenomen.

Ander belangrijk punt voor LTO zijn de afspraken die in het kader van de veenweidevisie zijn gemaakt over het peilbeleid. Men stelt deze opnieuw aan de orde. In het WHP is de lange termijnvisie voor het Friese veenweidegebied die PS op 21 januari 2015 heeft vastgesteld overgenomen. In het

antwoord wordt aangegeven dat deze afspraken via het WHP4 niet worden bijgesteld. Er wordt verwezen naar de uitvoering van de veenweidevisie, waarin dit uitgangspunt ten aanzien van het peilbeleid concreet wordt vertaald.

Vitens

Vitens maakt bezwaar tegen de verhoging van tarief van de grondwaterheffing. In de reactie wordt ingegaan op de onderbouwing van de bezwaren Vitens. Deze onderbouwing ligt ons inziens feitelijk wat anders dan door Vitens gepresenteerd. Daarmee zijn aangedragen punten te weerleggen.

Gemeenten

Gemeenten hebben gezamenlijk een reactie op zowel ons WHP4 als het Water beheerplan (WBP) van Wetterskip Fryslân gestuurd. Voor de antwoorden op de reacties op het WBP wordt verwezen naar de reactienota op het WBP van het Wetterskip. De inhoud van de beide reactie nota's is tussen provincie en Wetterskip afgestemd.

De gemeenten geven aan zich over enkele punten zorgen te maken:

1. De tweezijdige reserveringszones voor de primaire Waterkeringen. GS heeft over dit onderwerp ook vanuit PS in 2010 een motie gekregen. De beantwoording is gegeven in de geest van de behandeling van deze motie.
2. De effectiviteit van de maatregelen in het kader van het Deltaprogramma agrarisch waterbeheer. Het KRW maatregelenpakket is kortgeleden in GS en PS vastgesteld. Er wordt door de gemeenten gepleit voor de inzet van beproefde middelen en een tijdige evaluatie die het mogelijk maakt het KRW programma in 2021 tijdig bij te stellen. In de reactie is aangegeven dat het DAW niet het enige instrument is wat hierop wordt ingezet. Er worden meer projecten uitgevoerd dan door de gemeenten worden genoemd. De Milieuwetgeving speelt ook een rol. De voorgenomen evaluatie wordt uitgevoerd en is beschikbaar op het moment de discussie over het vervolg van de KRW in 2021.
3. Andere punten die gemeenten hebben aangedragen hebben geleid tot tekstuele aanpassingen om een en ander scherper te verwoorden.

Verordening Water

Gelijk met het WHP4 lag de Verordening water inclusief kaartbijlagen ter visie. De verordening Water geen zienswijzen binnengekomen.

Commissie MER

Tijdens de tervisielegging hebben waterschap en provincie ook een advies van de Commissie MER op het Plan MER en de passende beoordeling gekregen. Deze documenten lager ook ter visie. Er zijn naast de reactie van de Commissie MER geen zienswijzen op het PlanMER binnengekomen. De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER een aantal tekortkomingen. Zij acht het opheffen ervan essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over de waterplannen voor de periode 2016-2021. Waterschap en provincie hebben de opstellers van het

Antwoordnota vierde Waterhuishoudingsplan provincie Fryslân

planMER verzocht om een notitie op te stellen waarin aanvullende informatie waarom de commissie MER heeft verzocht, is opgenomen. Deze notitie is als bijlage bij de antwoordnota bijgevoegd. Onze verwachting is dat door deze aanvullende notitie, samen met het planMER het milieubelang volwaardig worden meegewogen bij de besluitvorming over de waterplannen voor de periode 2016-2021.

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?	
A. Zienswijzen op het vierde Waterhuishoudingsplan							
1	8636	L. Dirksma Wederik 7 8471VK Wolvega 0561 615881 dirksma@hotmail.com	particulier	Waterkwaliteit Verontreiniging oppervlaktewater door recreatievaart	Er vanuit gaande dat in Nederland de vervuiler betaalt zou ik het erg op prijs stellen dat er nu eindelijk eens iets gebeurt tegen het vervuilen van het oppervlaktewater door de zogenaamde recreatieve vaarders. Want u weet natuurlijk net zo goed als ik dat bij het gros van die lui het afvalwater, inclusief urine en poep, gewoon over de rand gaat. Volgens mij is het gebruik van een vuilwatertank verplicht maar wordt daar zelden of nooit op gecontroleerd. Fatsoen moet tegenwoordig worden afgedwongen. Het ergste vind ik nog dat er door die bootje vaarders helemaal geen waterschapsbelasting wordt betaald. Dat laatste zou dan nog een kleine genoegdoening zijn ten opzichte van de normale burgers.	Sinds 1 januari 2009 geldt er een lozingsverbod voor toiletwater van pleziervoertuigen. Wetterskip Fryslân is als waterkwaliteitsbeheerder de verantwoordelijke instantie voor de naleving van de wetgeving. Naast de wettelijke middelen zijn ook andere instrumenten ingezet om de "illegale" vervuiling tegen te gaan zoals: voorlichtingscampagnes, subsidie voor installatie van voorzieningen voor de inname van vuilwater en de vuilwaterboot. Deze instrumenten zijn ontwikkeld in samenwerking tussen de provincie Fryslân, het waterschap en de belangenorganisaties. Lozingen uit recreatievaart blijven vooralsnog een aandachtspunt.	Nee
2.1	8753	Dhr. G. R. Zeephat Biensma 27 9001 XZ Grou 0566-624455 germ@sportvisserij.frl	Sportvisserij Fryslân	Belang sportvisserij	Waterbeheer en Omgevingsbeleid Op pagina 7 van het ontwerp WHP, staat een afbeelding (2.1) over de positionering van water in het omgevingsbeleid. We willen benadrukken dat de sportvisserij niet valt in de categorie 'landbouw en visserij', maar onder 'water voor natuur'. Visserij wordt vaak in één adem genoemd met landbouw, maar het betreft in deze context de beroepsmatige visserij (in Fryslân commerciële aalvisserij). Bij het uitoefenen van de sportvisserij is natuurbeleving een erg belangrijke factor. Sportvissen is een activiteit aan de waterkant, waarbij de belevingswaarde van de omgeving van groot belang is. Inspraak ontwerp vierde WHP pagina 2 Daarnaast vissen veel recreanten en toeristen vanuit pleziervaartuigen in met name de zomer periode. Evenals zwemmen en varen bij recreëren hoort, is het uit oogpunt van een evenwichtige strategische positie van water in het omgevingsbeleid van belang dat ook sportvissen onder recreëren wordt vermeld. Immers is het kennelijk ook het uitgangspunt van de provincie dat de beroepsmatige activiteiten afzonderlijk worden genoemd. In dat verband kunnen we vermelden dat scheepvaart afzonderlijk in een kader is vermeld, terwijl daarnaast varen ook onder recreëren wordt vermeld. Evenwichtig zal het zijn dat naast het kader voor Landbouw en Visserij (beroepsmatige activiteit) de sportvisserij wordt vermeld onder recreëren.	Suggestie om Sportvisserij toe te voegen in het schema bij Recreatie overnemen.	Ja, schema aanpassen
2.2			Sportvisserij Fryslân	Waterkwaliteit	Doel: Schoon water De afgelopen jaren zien onze leden de waterkwaliteit veranderen; wateren worden helderder en de vangsten dalen. Deze ontwikkelingen zijn mede ontstaan door de invoering van de KRW met al haar maatregelen. Uiteraard hoeft deze ontwikkeling niet perse negatief te zijn voor de visserij, maar wel benadrukken wij dat er 'gezond' water moet worden nagestreefd en niet per definitie 'helder' of 'schoon' water. Als het huis van de vis in orde	De doelstelling van de KRW is het bereiken van een goede ecologische toestand. Een visstand die past bij het waterlichaam is hier onderdeel van. Het bereiken van deze goede toestand is afhankelijk van diverse factoren zoals voldoende doorzicht en dat er geen overschot aan nutriënten in het water aanwezig is. Deze factoren zijn geen doelen op zich, maar dragen bij aan de goede ecologische toestand.	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?
				wordt gemaakt en uitspoeling van nutriënten en andere lozingen worden tegen gegaan, zal de waterkwaliteit vanzelf veranderen en zal een bijbehorende visstand ontwikkelen. Directe ingrepen in de visstand t.b.v. de waterkwaliteit zijn geen bronmaatregelen, maar valt onder symptoombestrijding en is voor wat betreft de sportvisserij niet aan de orde.	<p>Actieve ingreep in de visstand kan een (kosten)effectieve maatregel zijn om een omslag in het ecologisch herstel te bereiken. In het gebiedsproces, voorafgaand aan de plannen voor de periode 2010-2015 zijn afspraken gemaakt met Sportvisserij Fryslân over het wegvangen van brasem als KRW-maatregel. In de periode 2010-2015 hebben Sportvisserij Nederland, Sportvisserij Fryslân en Wetterskip Fryslân gezamenlijk criteria ontwikkeld waaraan moet worden voldaan voordat tot deze maatregel kan worden uitgevoerd. Uitvoering van deze maatregel in de periode 2016-2021 zal dus pas plaats kunnen vinden als aan deze criteria wordt voldaan.</p> <p>De ecologische doelen die in de KRW zijn vastgesteld, zijn afgeleid van het type water. In Fryslân hebben wij vooral te maken met de categorieën “sterk veranderde” of “kunstmatige” waterlichamen. De doelen en de bijbehorende maatlaten voor deze wateren zijn in de eerste KRW planperiode (2009) door GS vastgesteld. De verwachting voor deze planperiode is dat het geplande maatregelenpakket leidt tot een verdere verbetering van de ecologische toestand.</p> <p>De termen Schoon en gezond zijn niet afkomstig uit de KRW. De benaming “schoon” en “helder” is een communicatieterm om aan te duiden dat het over een gezond ecosysteem/water gaat.</p>	
2.3		Sportvisserij Fryslân	Betrokkenheid bij vervolg	<p>Uitvoering op hoofdlijnen</p> <p>Vanuit de sportvisserij willen wij verzoeken u ons te informeren omtrent de uitvoering van nieuwe maatregelen. Met name de bereikbaarheid van de oever is een aspect welke voor de sportvissers erg belangrijk is. Als er werkzaamheden plaatsvinden aan oevers en kaden, waarbij een conventionele harde oever wordt vervangen door een natuurvriendelijke oever, vinden wij als Sportvisserij Fryslân het van belang in de ontwerp fase betrokken worden, om zo de sportvisserij belangen vroegtijdig bij de planvorming te kunnen inbrengen. We kunnen op die manier een bijdrage leveren om in de ontwerpfase alternatieven in te brengen om te zorgen dat er voldoende vismogelijkheden blijven bestaan vanaf de oevers in onze mooie waterrijke provincie. Tevens hechten wij als organisatie aan algemene recreatieve voorzieningen als trailerhellingen. Mocht er binnen (KRW) projecten een mogelijkheid zijn voor de aanleg van trailerhellingen verzoeken wij u ons daar vroegtijdig bij te betrekken.</p> <p>U noemt in het ontwerp waterhuishoudingsplan (pag. 35) dat er samen met Wetterskip Fryslân gewerkt zal gaan worden aan ecologische doelen, voor wateren buiten de KRW waterlichamen. De Sportvisserij is erg gebaat bij gezond water met een goede visstand. De ecologische doelen die door de provincie en of</p>	<p>Het grootste deel van de bedoelde maatregelen worden uitgevoerd door Wetterskip Fryslân.</p> <p>De werkwijze van Wetterskip Fryslân voorziet in het informeren van betrokkenen</p> <p>Ook de provincie zoekt bij uitvoering van maatregelen samenwerking met relevante partners.</p>	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?	
				Wetterskip worden gevormd hebben mogelijk invloed op de visstand en toestand van het water. Als er gestart wordt met de formulering van de doelen van de overige wateren of het formuleren van concrete maatregelen deze doelen te bereiken, zouden wij graag vanuit onze expertise input willen aanleveren. Om onze input te kunnen aanleveren, verzoeken we vroegtijdig bij het gehele proces betrokken te worden.			
3.1	Geen nr	Dhr P. Bos regiomanager Noord -Postbus 186 - 9200 AD Drachten T 088 - 888 66 66 E info@ltonoord.nl www.ltonoord.nl	LTO Noord	Voorkomen van wateroverlast op het Lauwersmeer	In paragraaf 3.2: Waterschap Noorderzijlvest is verantwoordelijk voor het peil(beheer) op het Lauwersmeer. Het peil op het Lauwersmeer is zonder gemaal minder goed te sturen en zal (beperkt) meestijgen met de zeespiegel. <i>Wij gaan ervan uit dat het waterschap de maatgevende peilen vastlegt zodat de regionale kaden langs het Lauwersmeer getoetst kunnen worden.</i>	Wij zullen na overleg met Waterschap Noorderzijlvest en in afstemming met de provincie Groningen een maatgevende peil vastleggen, waaraan de regionale kaden in het Friese deel van het Lauwersmeergebied getoetst moeten worden.	Nee
3.2			LTO Noord	Hierbij hebben we een aantal opmerkingen. Allereerst is het voor ons nieuw dat het peil in het meer zal stijgen. Mede gezien de discussie die er is ontstaan over de voorgenomen rietproef in het gebied, zijn we hier geen voorstander van. Een peilverhoging heeft grote gevolgen voor de afwatering van de Friese boezem. De achterliggende deelgebieden zullen eerder geconfronteerd worden met een hoog waterpeil. Indien een peilverhoging wel aan de orde is, pleiten we voor een gemaal in het gebied. Ook omdat in de beleidskeuzen staat: "Wij willen voorkomen dat door de klimaatverandering (waaronder de zee spiegelstijging) de kansen op overstroming groter worden", <i>lijkt ons dit dan noodzakelijk om te zorgen voor veiligheid en het waarborgen van goede productieomstandigheden van boeren in het achterliggende gebied.</i> Ook de houding van het Wetterskip ("we gaan er vanuit dat...") geeft ons niet het vertrouwen dat de belangen van boeren en burgers in het gebied worden gediend.	Zonder verdere maatregelen zal de waterstand van het Lauwersmeer op de lange termijn inderdaad geleidelijk toenemen. Om adequaat te kunnen reageren op deze mogelijke stijging zullen wij samen met Groningen en de waterschappen Een visie op het toekomstige waterbeheer van het Lauwersmeeropstellen. De tekst van het WHP wordt, om dit nog wat duidelijk te formuleren, enigszins aangepast. In deze visie komt zowel aan bod hoe we op de lange termijn met de afwatering van de Friese Boezem via het Lauwersmeer willen omgaan, als de belangen in het Lauwersmeergebied zelf.	Ja. Pg.19 par. 3.2 beleidskeuzen 5-e punt: Er komt nu geen gemaal bij Lauwersoog. De maatgevende waterstanden op het Lauwersmeer blijven daardoor voorsnog afhankelijk van de spuumogelijkheden en kunnen toenemen als de zeespiegel stijgt. Wij vinden dat voor de huidige functies in het Lauwersmeergebied een toename van de kans op wateroverlast moet worden voorkomen. Voor nieuwe functies moet het gebied waterrobuust worden ingericht (zie §3.3).	
3.3			LTO Noord	Hoogwatercircuits	In paragraaf 4.1 staat: "Om hoogwatercircuits langs lintbebouwing robuuster te maken kan het namelijk nodig zijn dat deze hoogwaterzones worden verbreed." <i>Vanuit het agrarisch perspectief voegen we hier graag aan toe dat het instellen van dergelijke zones geen inbreuk mag veroorzaken op andere functies of belangen.</i>	Uiteraard wordt bij de verbreding van hoogwatercircuits rekening gehouden met andere belangen, zoals de landbouw. Zoals reeds in het Ontwerp Vierde Waterhuishoudingsplan (WHP4) is aangegeven mag daarbij in verhouding geen onevenredig nadeel zijn voor andere belangen. Ook is in het Ontwerp WHP4 opgenomen dat we samen met het waterschap kaders gaan ontwikkelen voor mogelijke nadeelcompensatie van onder andere de gebruikers van percelen langs	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?	
					lintbebouwing.		
3.4			LTO Noord	Veenweide	<p>Graag herhalen we nogmaals de zorgen zie er zijn bij LTO Noord en haar leden omtrent de voorgestelde peilverhoging in de veenweidegebieden. In paragraaf 4.1 is beschreven welke peilen men in de diverse situaties voor ogen heeft. <i>Vooral het feit dat gesproken wordt over het hanteren van een gemiddelde drooglegging in een peilvak, welke maximaal 90 cm is, is een verontrustend punt. Zeker als men in ogenschouw neemt dat het Wetterskip ook van plan is om de peilvlakken te vergroten.</i></p> <p>Praktisch zal dit betekenen dat aanzienlijke oppervlaktes landbouw grond het met minder diepe grondwaterstanden zullen moeten doen. Ook het feit dat alle gronden met een substantieel veenpakket het moeten doen met een zomerpeil van gemiddeld 60 cm, draagt in veel gebieden niet bij aan optimale productieomstandigheden. 'Gemiddeld' betekent dat er ook delen van het gebied een waterstand van bijvoorbeeld -0,30 cm kan voorkomen. Hierop kan dan niet meer op een fatsoenlijke manier geproduceerd worden. De risico's van een gemiddelde drooglegging van 60 cm zijn het hoogst in gebieden met een kleidek. In combinatie met hevige regenbuien is deze grond voor een lange periode té nat om op te produceren. Ook de weidegang van koeien komt hiermee in het gedrang. Om bij de uitwerking van het beleid voor veenweidegebieden maatwerk te kunnen leveren, verzoeken wij de harde kaders zoals die hier worden genoemd, te verwijderen. Verder constateren we dat het bij de veenweidevisie volledig ontbreekt aan een financiële onderbouwing van de effecten, bijvoorbeeld van de vernatting zoals hierboven aangegeven.</p>	<p>De uitgangspunten voor het peilbeleid in het Ontwerp Vierde Waterhuishoudingsplan zijn overgenomen uit de Veenweidevisie. Deze lange termijnvisie voor het Fryske Feangreidegebiet is op 21 januari 2015 door de Provinciale Staten van de provincie Fryslân vastgesteld. De vertaling van de Veenweidevisie naar het peilbeleid vormt één van de maatregelen uit de genoemde visie. We stellen vast dat het gebruik van het woord gemiddeld in de tekst van het ontwerp-WHP4 niet helemaal weergeeft hoe in de Veenweidevisie de afspraak is gemaakt. De tekst wordt gepreciseerd op dit punt. Wij onderkennen dat een nadere uitwerking nodig is voor de vraag voor welk gedeelte van een peilvak het acceptabel is dat er erg natte omstandigheden voorkomen. De voor- en nadelen van een peil dat is afgestemd op de laagste delen van een peilvak, zullen door Wetterskip Fryslân bij elk peilbesluit worden afgewogen.</p> <p>Voorts willen wij benadrukken dat, in lijn met de Veenweidevisie, in het Vierde Waterhuishoudingsplan is opgenomen dat de provincie de belangrijkste economische pijlers van het Fryske veenweidegebied, namelijk landbouw en recreatie, wil behouden. (pagina 23 WHP4)</p>	<p>Ja, Op pagina 24 onder veenweidegebied, eerste punt wijzigt de tekst in:</p> <p>In het veenweidegebied (incl. kleibodems met een veenondergrond, zie kaartbijlage 4) gaan we uit van een actief peilbeheer waarbij de gemiddelde drooglegging in een peilvak maximaal 90 cm is. In klei-op-veengebieden, inclusief een randzone van kleibodems naar pure veenbodems, met een veenlaag dikker dan 80 cm worden hogere zomerpeilen toegepast. Bij hogere zomerpeilen wordt gedurende het groeiseizoen (voorjaar/zomer) een gemiddelde drooglegging gehanteerd van 60 cm. Hiermee willen we de snelheid van veenafbraak vertragen.</p>
4	8764 Geen bijlage	Dhr. S Rypma FNP van der Looswei 28 8615 LX Blauhus 0515579476 sicco.rypma@fnp. frl	Particulier	Cultuur/ natuurhistorie	<p>WHP4, Waterverordening, Plan MER + Passende beoordeling By de útfiering fan jo plan moatte histoaryske eleminten yn it lânskip sa as slenken, terpen en diken, net oantaast wurde.</p>	<p>In 2014 is voor landschap en cultuurhistorie de thematische structuurvisie Grutsk op 'e Romte vastgesteld. Hierin worden landschappelijke en cultuurhistorische structuren van provinciaal belang in samenhang geanalyseerd en gewaardeerd en van een richtinggevend advies voorzien. Hierin vallen ook slenken, terpen en dijken. Deze structuurvisie is zelfbindend voor de provincie, dus ook voor het waterhuishoudingsplan. Ook andere overheden zoals</p>	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?	
					gemeenten en Wetterskip moeten op basis van een procesvereiste in de Verordening Romte, rekening houden met de waarden van Grutsk voor zover hun plannen ruimtelijk relevant zijn. Voor archeologische waarden zoals terpen moet rekening worden gehouden met de FAMKE (staat voor Friese Archeologische Monumentenkaart Extra). De afdeling Ruimte en in bepaalde gevallen het provinciaal ruimtelijk kwaliteitsteam adviseren over deze ruimtelijk relevante uitvoeringsplannen. Ook apart is er met het Wetterskip en met gemeenten overleg over de implementatie van Grutsk. Aanvullend op Grutsk geeft de Cultuurhistorische Kaart van de provincie nadere informatie over bijvoorbeeld dijken en aardkundige waarden zoals slenken.		
5.1	8758	Vitens N.V. Oude Veerweg 1 Zwolle Postbus 1205 8001 BE Zwolle 06 53817465 Feike.Bonnema@vitens.nl www.vitens.nl	Drinkwaterbedrijf	drinkwaterwinning	Gelet op de verwachte groei van de drinkwaterbehoefte en verzilting van de drinkwaterputten Noardburgum en Garyp, zal in de toekomst het huidige aanbod niet voldoende zijn om aan de vraag te kunnen blijven voldoen. Daar komt bij dat, in overleg met belanghebbenden, is besloten de drinkwaterwinning Terwisscha (bij Appelscha) te halveren vanwege het verdrogend effect op het Natura 2000 gebied Drents-Friese Woud. De drinkwaterwinning op de Waddeneilanden beantwoordt voorstel invoegen: mogelijk niet aan de gewenste betrouwbaarheid en leveringszekerheid. De reden hiervoor is dat de drinkwater leidingen naar Ameland en Terschelling (de zogenaamde Wadleiding) voorstel aanpassen: op den duur ipv binnenkort technisch zijn afgeschreven. De onttrekkingen van grondwater door de industrie zijn de afgelopen jaren gestegen. De komende jaren stijgen de onttrekkingen verder met enkele miljoenen m3/jaar. Dit komt met name door de vestiging van enkele grote zuivelfabrieken op het IBF-terrein bij Heerenveen. Uit onderzoek blijkt dat het grondwatersysteem een dergelijke stijging daar aan kan en dat de interactie met bestaande- en toekomstige bodemenergiesystemen gering is.	Het voorgestelde tekstvoorstel is verduidelijkend en correct. Wij zullen dat overnemen.	Ja, tekstvoorstel overnemen de eerste alinea op pagina 31: De drinkwaterwinning op de Waddeneilanden beantwoordt mogelijk niet aan de gewenste betrouwbaarheid en leveringszekerheid. De reden hiervoor is dat de drinkwater leidingen naar Ameland en Terschelling (de zogenaamde Wadleiding) : op den duur technisch zijn afgeschreven.
5.2		Vitens N.V. Oude Veerweg 1 Zwolle Postbus 1205 8001 BE Zwolle 06 3817465 Feike.Bonnema@vitens.nl www.vitens.nl	Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	Vitens maakt bezwaar tegen de verhoging van het tarief van het voornemen van de provincie Fryslân om per 1 jan '17 het tarief van de Grondwaterheffing te verhogen van 1,134 naar 1,320 eurocent per gewonnen m3 grondwater. Argumenten bij dit bezwaar zijn hieronder verwoord.	Nee	
5.2			Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	1. Er bestaat gereede twijfel of alle bestedingen passen binnen de limitatieve bestedingsdoelen van de Waterwet. Met name de	In het WHP4 hebben wij aangegeven dat wij uiterst zorgvuldig willen omgaan met de huidige grote voorraad	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?
				<p>kwaliteits- en beschermingsmaatregelen. Ook de vereiste relatie met grondwateronttrekking is niet duidelijk bij alle bestedingen. De Waterwet en het Waterbesluit regelen waar de heffing aan mag worden besteed. De provincie baseert de meeste uitgaven op artikel 7.7 lid 1b van de Waterwet: de kosten van de voor het grondwaterbeleid noodzakelijke onderzoek. Artikel 7.2 lid 1 van het Waterbesluit regelt dat het moet gaan om onderzoek naar 1. het grondwaterregime in de provincie voorzover noodzakelijk om beleid te formuleren voor het onttrekken en infiltreren van water in de bodem en 2. het grondwaterregime en de daarbij betrokken belangen. Lid 2 bepaalt expliciet dat het hierbij o.a. gaat om het verkrijgen en bewerken van gegevens betreffende de geohydrologische gesteldheid van de provincie, het inventariseren van betrokken belangen en de personele kosten.</p>	<p>zoet grondwater in Fryslân. Met name om de drinkwatervoorziening duurzaam veilig te stellen. Omdat dit grondwater steeds meer wordt bedreigd is het noodzakelijk om het huidige systeem en de ontwikkelingen daarin goed te monitoren. Dit geldt zowel voor de kwaliteit als de kwantiteit van het grondwater. De Kaderrichtlijn Water stelt dwingend allerlei eisen aan deze monitoring, vooral met het oog op de drinkwatervoorziening. Onze voorstellen in het WHP4, onderzoek naar het grondwatersysteem en een zorgvuldige monitoring, passen in de criteria die de wet stelt. Voor de kosten van de gebiedsdossiers geldt hetzelfde. Daar worden alle bedreigingen voor de huidige drinkwaterbronnen in beeld gebracht en aangepakt. Het oogmerk hierbij is immers om deze winningen te verduurzamen, zodat minder snel vervangende bronnen moeten worden gezocht. Wij zijn van mening dat alle voorgenomen bestedingen passen binnen de wettelijke criteria en gerelateerd zijn aan de onttrekkingen.</p>	
5.3		Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	<p>2. De voorgestane verhoging brengt Fryslân qua tariefhoogte in vergelijking tot de andere provincies van middenmoter naar de topgroep.</p>	<p>De gemiddelde heffing in Nederland ligt op 1,43 eurocent per m3 grondwater. Fryslân zat hier met 1,13 eurocent ver onder en blijft dat met de nieuwe heffing van 1,32 eurocent ook. De helft van de provincies zit ruim boven dit gemiddelde.</p>	Nee
5.4		Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	<p>3. De heffing is in vrijwel alle provincies al een groot aantal jaren stabiel. Als Fryslân als eerste een substantiële verhoging van 17 % doorvoert zullen andere provincies ongetwijfeld volgen.</p>	<p>Fryslân heeft op 1 januari 1987 een tarief van 1,134 eurocent ingevoerd. In 2008 is dit tarief zelfs nog iets verlaagd naar 1,13 eurocent. De heffing is dus in feite al vanaf de invoering ervan, ca. 30 jaar, gelijk. Er heeft zelfs geen indexering plaatsgevonden. Gelet op de argumenten die nu worden aangedragen voor de verhoging verwacht de provincie niet dat andere provincies argumenten aan dit besluit kunnen ontleen om ook voor een verhoging te kiezen.</p>	Nee
5.5		Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	<p>4. Er is sprake van "rondpompen" van geld als de heffing wordt aangewend voor de subsidiëring van activiteiten van drinkwaterbedrijven.</p>	<p>De strekking van deze opmerking is niet geheel duidelijk. Wij zijn niet voornemens om activiteiten van drinkwaterbedrijven te subsidiëren. De acties die worden ondernomen ten behoeve van de drinkwatervoorziening in de provincie passen binnen de provinciale verantwoordelijkheid voor dit thema. Zie hiervoor het antwoord onder 1.</p>	Nee
5.6		Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	<p>5. Voorgesteld wordt de heffing in te zetten voor de activiteiten die minimaal nodig zijn voor een goed kwalitatief en kwantitatief beheer en voor eventuele extra uitgaven in contact te treden met Vitens over financiering. Voor dit laatste zou een overeenkomst tussen Vitens en de provincie kunnen worden opgesteld.</p>	<p>De scheiding tussen activiteiten die minimaal nodig zijn en extra uitgaven is niet altijd makkelijk te maken. De provincie probeert de uitgaven tot een minimum te beperken en de heffing zo laag mogelijk te houden. De uitgaven die nu worden voorgesteld zijn noodzakelijk om een goede invulling te geven aan de provinciale taak. Bovendien is het belang van Vitens hierin groot maar er</p>	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?	
6.1	8762	Dhr. J.M. Bloemendal J. v Oldebarneveldlaan 11 3445 AD Delft martin.bloemendal@kwrwater.nl	Stichting BodemenergieNL	Bodemenergiesystemen	1. WHP Bijlage VI.1, blz. xvii, 3e regel: Er is een nieuwere versie van de Besluitvormings Uitvoerings Methode (BUM) bodemenergiesystemen -- provinciale taken (BUM BE deel 1) beschikbaar op de website van SIKB.	zijn meer belangen in het geding. Denk aan de rol van grondwater binnen de Friese industrie en het belang van de natuurgebieden. Maar ook de belangen van de Friese burgers. De provincie moet haar rol binnen dit belangenveld vrij kunnen vervullen en niet afhankelijk worden van de financiering door Vitens. Al sluit dat niet uit dat voor bepaalde initiatieven, denk aan de grondwaterstudie die de provincie initieert, financiële afspraken worden gemaakt met bijv. Vitens of het Wetterskip. Wat de inspreker aangeeft is ons bekend. Er is inderdaad een nieuwe versie 2.4 d.d. 08-10-2015 beschikbaar. Deze nieuwe versie zal worden opgenomen in het WHP4 wordt verwerkt.	Ja, WHP4 bijlage VI. De nieuwe – meest recente- bijlage wordt opgenomen.
6.2			Stichting BodemenergieNL	Bodemenergiesystemen	2. WHP Bijlage VI.2, blz. xviii, voorschrift 3.3: BodemenergieNL zet zich in om de hoeveelheid spuiwater dat moet worden geloosd te beperken. Hiervoor is onderzoek uitgevoerd naar de cumulatie van spuilozingen en loopt er momenteel een initiatief om het lozen bij aanleg te beperken. In uw voorschriften is een maximale spuihoeveelheid van 100 m ³ voor aanleg en 100 m ³ per jaar voor onderhoud benoemd. Dit voorschrift wijkt af van de afspraken die hierover zijn gemaakt in de HUM en BUM voor bodemenergiesystemen. Deze hoeveelheden zijn voor de meeste open bodemenergiesystemen dan ook niet voldoende. Bij aanleg moet de bron worden schoon gepompt en er moet een hydrologische veldproef worden uitgevoerd (voorschrift vanuit de BUM). Hierbij komen er veel meer grondwater vrij dan 100 m ³ . Juist het schoon pompen is erg belangrijk om de cumulatie van onderhoudslozingen in de toekomst te beperken. Bij periodiek onderhoud is 100 m ³ niet altijd voldoende. Het onderzoek naar de cumulatie van spuilozingen heeft uitgewezen dat het hoeveelheid die wordt gespuid in de praktijk erg meevalt. Ondanks dat is BodemenergieNL is van mening dat de spuihoeveelheid per open bodemenergiesysteem bekeken moet worden, zoals ook in de BUM BE deel 1 is weergegeven. De reden hiervoor is dat in gevallen van bronverstopping de maximale lozingshoeveelheid geen beperkende factor mag zijn, omdat die dan snel opgelost moet worden om bedrijfszekerheid te waarborgen en verdere achteruitgang van de bron te voorkomen.	Maximum spuihoeveelheid van 100 m ³ laten vervallen voor zowel de aanleg van de put als voor regulier onderhoud. De te lozen hoeveelheden kunnen in onderling overleg bepaald worden (maatwerk).	Nee.
6.3			Stichting	Bodemenergie	3. WHP Bijlage VI.2, blz. xviii, voorschrift 3.6:	De vraag wordt gesteld over de nieuwe bijlage (BUM	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?	
			BodemenergieNL	systemen	Wij zouden graag zien dat de provincie de BUM BE deel 1 volgt en alle opties voor een warmte- dan wel koude overschot open laat. De provincie lijkt hier gekozen te hebben voor één van de maatwerkvoorschriften voor koude overschot, hebben wij dat goed geïnterpreteerd? Zo ja, waarom is de mogelijkheid voor het toestaan van een warmteoverschot niet aanwezig? BodemenergieNL is niet per definitie vóór een warmteoverschot, maar er zijn situaties waarin een warmteoverschot wenselijk en niet schadelijk is.	deel1) die nog niet was opgenomen in het ontwerp WHP4. Op basis van deze nieuwe bijlage blijkt dat warmte- en koude overschotten in beperkte mate mogelijk zijn, overeenkomstig voorschrift 3.6, opties 1, 2 en 3 van BUM BE deel 1, versie 2.4, dd 08-10-2015.	
6.4			Stichting BodemenergieNL	Bodemenergie systemen	4. VI.2, blz. xxii, voorschrift 3.3: Zie punt 2. Waterhuishoudingsplan Artikel 7.3 lid 2: Hier staat dat de kwaliteit van het te infiltreren water gemeten en geregistreerd moet worden. Wat moet er worden gemeten en hoe vaak moet er worden gemeten? Wordt hier bedoeld op de 'standaard' waterkwaliteitsmetingen (voorschrift 4.6 uit de BUM BE deel 1)? Kunt u dit punt verduidelijken? Ook hier zouden wij graag zien de provincie de afspraken die hierover zijn gemaakt in de BUM en HUM te volgen.	Deze vraag berust op een misverstand van vragensteller, en is ingetrokken. Het geciteerde artikel is niet afkomstig uit het WHP4, maar een ander document.	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?	
7.1	8757	Namens de friese gemeenten Mw P Hoornstra Dyksterbuorren 16 9036 MS Menaldum 0518452965 p.hoornstra@menameradiel.nl Reactie namens alle gemeenten van Friesland conform het overleg samen met Provincie en Wetterskip Fryslân op 9 december 2015. De reactie richt zich op het WHP4 van de Provincie Fryslân en op WBP van Wetterskip Fryslân,	Friese gemeenten	Algemeen samenwerken:	<p>1. Algemeen samenwerken: Graag willen wij u nogmaals onze complimenten overbrengen t.a.v. vormgeving, inhoud en vooral de leesbaarheid van het WHP en WBP. Wij werken graag met u samen aan de uitwerking van deze plannen. Onder het kopje: Gezamenlijke doelen in de Friese waterketen (blz. 49) wordt geschreven: "Daarbij sluit het waterschap aan bij de gemeentelijke regioaanpak, waarbij clusters van acht gemeenten samen optrekken bij invullen van de waterketenopgaven." Wij verzoeken u de reeds ontstane regio's en samenwerkingsverbanden te handhaven en respecteren. Wateronderwerpen benoemen in de streekagenda's kan prima maar de uitwerking van de wateronderwerpen worden besproken in het GAWO (gemeentelijk ambtelijke water overleg) en PBOW smal en breed met de water wethouders.</p> <p>In de reactie van de Provincie en het Wetterskip medio 2015, op de bestuurlijke bespreking van de bevindingen van de werkgroep WHP/WBP, zie eerder in deze inspraakreactie, laten Provincie het Wetterskip weten dat: "Wetterskip Fryslân werkt een Uitvoeringsplan voor het WBP uit. In het PBOW-smal is toegezegd dat dit Uitvoeringsplan in het najaar 2015 met de ambtelijke werkgroep van de Friese gemeenten zal worden besproken". Het ontwerp Waterbeheerplan bevat echter geen Uitvoeringsplan. Via uw ambtelijke vertegenwoordiging hebben wij mogen vernemen dat de maatregelen wel op kosten zijn gezet en meegenomen in uw begroting en meerjarenperspectief, maar niet zijn uitgewerkt tot een Uitvoeringsplan, tenminste, niet een plan wat meegaat in de inspraak. Hiermee vervalt de mogelijkheid van de gemeenten en andere insprekers om alle voorgestelde beheermaatregelen volledig op effect (maatschappelijk, financieel, ruimtelijk enzovoort) te toetsen, wat het voorliggende Waterbeheerplan tot een abstract, meer beleidsmatig dan uitvoeringsplan maakt. Deze keuze heeft ons inziens effect op de wijze van samenwerking bij het opstellen van uitvoerings- en/of maatregelenplannen. Om recht te doen aan inspraak, maar vooral aan samenwerking, dient er een zorgvuldig proces te worden opgestart waarbij ruimte en flexibiliteit, zowel in beleid als in financiën, in acht wordt genomen bij het opstellen van de uitvoerings- en/of maatregelenplannen. <i>Wij zien die samenwerking en het proces daartoe graag geborgd in uw Waterbeheerplan waarin u vastlegt op welke wijze (hoe, waar en wanneer) betrokken partijen een rol in het proces krijgen om tot uitvoeringsmaatregelen te komen, waarbij waarvoorstaan dat gemeenten van meet af aan betrokken worden bij uw planvorming.</i></p>	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	N.v.t.
7.2			Friese gemeenten	Integraal waterschap:	<p>2. Integraal waterschap: Het Wetterskip staat voor veilig, voldoende en schoon water. Deze</p>	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt	N.v.t.

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?
				<p>thema's zijn in het ontwerp waterbeheerplan separaat uitgewerkt. Hoofdstuk 4, Voldoende water, kenmerkt zich door peilbeheer met een focus op aan- en afvoer van water. Hoofdstuk 5, Schoon water, focust zich op het beschermen en verbeteren van de ecologische kwaliteit door emissies terug te dringen. Het Wetterskip Fryslân is een integraal waterschap wat bij haar waterbeheer integraal rekening dient te houden met deze doelen. Wij zien dit onvoldoende terug in het ontwerp waterbeheerplan.</p> <p>Ter illustratie verwijzen wij naar paragraaf 4.4, instandhouding watersysteem. Hierin wordt onder het kopje baggeren aangegeven dat door het terugbrengen van de baggerfrequentie er problemen ontstaan in de aan- en afvoer van water. Dat is uiteraard niet het enige probleem wat er ontstaat door minder te baggeren. Er ontstaan ook problemen met de waterkwaliteit, de daaraan gekoppelde ecologie en recreatie (betrokken burger). Met deze zienswijze verzoeken wij u, net zoals u in paragraaf 6.1 Watertoets, van andere partijen en verlangt dat bij ruimtelijke plannen en activiteiten er aandacht is voor water veiligheid, kwantiteit en kwaliteit, bij al uw voorgestelde maatregelen te onderbouwen wat de consequenties zijn ten aanzien van veilig, voldoende en schoon water.</p>	opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	
7.3		Friese gemeenten	Reserveringszone primaire waterkering	<p>3. Reserveringszone primaire waterkering: De ligging van de reserveringszone primaire waterkering is een zone die is bepaald door het Rijk (in Amvb Ruimte) en is door provincie Fryslân in de Verordening Romte en door Wetterskip Fryslân in de Keur en Legger overgenomen. De reserveringszone ligt zowel binnendijks als buitendijks. Door o.a. de gemeenten Dongeradeel en Ferwerderadiel zijn destijds zienswijzen ingediend. De gemeenten Dongeradeel en Ferwerderadiel zijn van mening dat de begrenzing mogelijk in de toekomst zou moeten worden aangepast, waarbij de reserveringszone binnendijks verdwijnt. In het onlangs vastgestelde Ontwerp vierde Waterhuishoudingsplan en Ontwerp Waterbeheerplan 2016-2021 komt de reserveringszone ook aan de orde. Wij willen er voor pleiten dat de huidige reserveringszones opnieuw tegen het licht worden gehouden op plaatsen waar het voorland, meestal in de vorm van kwelders, zomerpolders of dammen een positief effect kan hebben op de veiligheid van de dijken. Hier kan de reserveringszone mogelijk worden aangepast of buitendijks worden gelegd. Op bepaalde plaatsen is nader onderzoek naar de functie van buitendijkse aanwas en objecten op de golfaanval op primaire keringen, bijvoorbeeld in het geval van buitendijkse zomerkaden, aan te bevelen. Bijvoorbeeld in het proces van de 'Project overstijgende verkenning'. Daarnaast komen er nieuwe locaties in beeld met voorland in het geval van kweldergroei en of kwelderontwikkeling. Ook kan gezocht worden naar manieren om de functie van voorland voor de veiligheid te versterken. Niet dat</p>	<p>De tweezijdige reserveringszones zijn bedoeld om meerdere rondes toekomstige dijkversterkingen uit te kunnen voeren. Daarbij is het van belang om maatwerk te kunnen leveren en rekening te kunnen houden met plaatselijke omstandigheden. Op het moment dat dijkversterking aan de orde is kan pas de afweging plaats vinden tussen binnendijks- en buitendijks, rekening houdend met alle belangen. Binnen het bebouwde gebied van de kustplaatsen (zie kaart13 WHP 3) is bouwen nabij de primaire waterkering mogelijk, als voldaan wordt aan de eisen die Wetterskip Fryslân daaraan stelt. Voor een nadere toelichting op ons besluit om tweezijdig te reserveren nabij primaire waterkeringen verwijzen wij u korthedshalve naar de brief die GS aan PS van de betreffende gemeentebesturen heeft gezonden. (kenmerk 00896173 d.d 29 september (verzonden 5 oktober 2010) Dit document is te vinden op internet via de het genoemde kenmerk.</p> <p>Deze toelichting is ook op zijn plaats in het Vierde Waterhuishoudingsplan. We zullen de tekst van pagina 22 van het WHP4 met deze toelichting aanvullen.</p>	<p>Ja. Tekst van WHP4 pag 22 paragraaf 3.3 Waterrobuust bouwen, wat doen anderen, 5-e punt aanvullen met onderstaande uitleg.</p> <p>De tweezijdige reserveringszones zijn bedoeld om binnen Fryslân de toekomstige dijkversterkingen uit te kunnen voeren. Daarbij is het van belang om maatwerk te kunnen leveren en rekening te kunnen houden met plaatselijke omstandigheden. Op het moment dat dijkversterking aan de orde is kan pas de afweging plaats vinden tussen binnendijks- en buitendijks, rekening</p>

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?
				<p>de natuurbelangen ondergeschikt zijn maar er moet integraal afgewogen worden of beperkingen voor bewoners nodig blijven. Bovenstaande ook in het licht van de komende omgevingswet.</p> <p>Het probleem, dat burgers en bedrijven nadelen ondervinden van de beperkingen als gevolg van de reserveringszone speelt met name in de bebouwingsconcentraties, zoals het dorp Wierum, en bij woningen en bedrijfsgebouwen langs de kering. Als voorbeeld een boer die een nieuwe stal op afstand van zijn bestaande bedrijfsgebouwen moet bouwen. De beperkende regeling blijkt in de praktijk ook niet te handhaven, bijvoorbeeld door het regime vergunningsvrij bouwen. Daarom zou de provincie het Rijk moeten aanzetten tot regelgeving die Handhaafbaar, Uitvoerbaar en Fraudebestendig (HUF-proof) is. De huidige regeling is een kadaverregeling die geen recht doet aan specifieke, lokale en feitelijke omstandigheden.</p>		houdend met alle belangen. Binnen het bebouwde gebied van de kustplaatsen is bouwen nabij de primaire waterkering mogelijk, als voldaan wordt aan de eisen die Wetterskip Fryslân daaraan stelt.
7.4		Friese gemeenten	Terugdringen landbouwemissies:	<p>4. Terugdringen landbouwemissies: In het WBP staat op blz. 43 het onderstaande beschreven (geen citaat, maar omschrijving): Sinds de jaren 80 wordt hard gewerkt aan het terugdringen van emissies door de landbouw. Sinds 2006 is er echter geen sprake meer van een afname.</p> <p>Het grootste gedeelte van de meststoffen in het oppervlaktewater (ruwweg 80%) is afkomstig van de landbouw. De emissies bereiken het oppervlaktewater met name via uitspoeling uit de bodem en via oppervlakkige afspoeling (bij hevige regen). Tevens zijn de landbouwemissies van bestrijdingsmiddelen een knelpunt.</p> <p>Het voorstel in het WBP en WHP is om de landbouwemissies terug te dringen door middel van het DAW (Deltaplan Agrarisch Waterbeheer) met als doelstellingen: 80% van de waterkwaliteitsproblemen oplossen in 2021 en 100% in 2027.</p> <p>Het deltaplan (DAW) bestaat uit meer dan 30 landelijke projecten waarvan 5*1 in Friesland, waaronder ook het convenant 'erfafspoeling', dat is ondertekend door o.a. LTO en het Wetterskip Fryslân. Met het convenant erfafspoeling wil men de nutriëntenafspoeling vanaf het erf van melkveebedrijven met 80% verminderen in 2021. Het verminderen van de nutriëntenemissie vanaf alleen het erf zou er daarbij mede toe moeten leiden dat het totale doel van het DAW, namelijk 80% van de waterkwaliteitsproblemen oplossen in 2021, behaald wordt.</p> <p>*1: projecten zijn in Friesland: 1. Aanpak emissie gewasbeschermingsmiddelen 2. Spaarwater (efficiënter omgaan met zoet water) 3. Erfafspoeling (convenant)</p>	<p>De doelen van de KRW worden gerealiseerd door een combinatie van meerdere maatregelen. DAW is er één van, naast andere generieke (brongerichte) en specifieke maatregelen. Daarnaast speelt de mestwetgeving hierin een belangrijke rol. Deze wordt momenteel geëvalueerd en aangepast. De provincie en Wetterskip hebben hierin geen taak.</p> <p>De Provinciale Staten hebben op 16 december ingestemd met de doelen en het maatregelenpakket voor de tweede KRW planperiode 2016-2021. We gaan vanuit dat met deze maatregelenpakket de KRW doelen word en bereikt.</p> <p>Voor het verder terugdringen van nutriëntenbelasting op de boezem voert Wetterskip Fryslân in 2016-2021 uit onder andere de aanleg van maalkomen bij 6 gemalen en het inrichten van brede oevers (3-5 meter) (KRW Beslisnota)</p> <p>De invulling van DAW voor wat de inrichting betreft is door Wetterskip Fryslân verder uitgewerkt in de Maatregelenkoffer Groenblauwe Diensten. en bereikt. DAW gaat meer projecten omvatten dan door inspreker genoemd worden, ook projecten die gericht zijn op het sluiten van mineralenkringlopen op agrarische bedrijven en op duurzaam bodembeheer, met als doel het verminderen van de uit- en afspoeling uit land.</p> <p>Volgens de landelijke afspraken is er in 2021 de mogelijkheid voor doelaanpassing mits dit goed onderbouwd. Volgens de landelijke afspraken is er in</p>	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?
				<p>4. Blauwe diensten Noardlike Fryske Wâlden (afstemming landbouw en natuur)</p> <p>5. Gebiedsaanpak Zuidoost Friesland (duurzaam waterbeheer / kavelruil / Samenwerking diensten en overheden)</p> <p>Bezwaren tegen deze aanpak (DAW en convenant) De kwaliteit van het Friese oppervlaktewater laat al jaren te wensen over en voldoet niet aan de waterkwaliteitsdoelen van de KRW. Dit leidt ook bij gemeenten tot knelpunten (bv. bij zwemwaterlocaties, ecologische doelstellingen etc.). Daarbij zal binnen de perioden 2016-2021 en 2021-2027 ook het Friese oppervlaktewater alsnog aan de KRW waterkwaliteitsdoelen moeten voldoen. Een hele opgave met grote belangen.</p> <p>Bezwaar DAW Wij zijn van mening dat met de voorgestelde aanpak (slechts aansluiten bij het DAW en het convenant erfafspoeling) de kans te gering is dat de KRW waterkwaliteitsdoelen in 2021 en 2027 worden behaald. Het DAW is een verzameling van projectideeën die willekeurig opgestart zijn en kunnen worden en met name gericht zijn op innovatie. Op dit moment staan in de projectenlijst van het DAW geen projecten genoemd die de bulk van de nutriëntenemissie onderzoekt, laat staan praktisch en grootschalig gaat aanpakken en oplossen. Hetzelfde geldt min of meer voor de vermindering van bestrijdingsmiddelen. Het hierop gerichte Friese project betreft pilots (onderzoeksfase) en geen grootschalige aanpak.</p> <p>Bezwaar Convenant erfafspoeling Het convenant erfafspoeling is alleen gericht op het erf van de melkveehouderijen. Qua oppervlak maar een zeer gering gebied, afgemeten naar het totale bedrijfsoppervlak. De emissie vanaf het erf is daarbij onbedoeld en door de combinatie met het kleine oppervlak zeer gering. Daarbij regelt het Activiteitenbesluit de handelingswijze en aanpak hierin. De bulk van de nutriëntenemissie is daarentegen afkomstig door uitspoeling van landbouwgrond (zie blz. 43 WBP), waar de nutriënten in grote hoeveelheden overheen wordt gereden. Dit wordt echter niet aangepakt binnen het DAW of het convenant, terwijl hier al bewezen innovatieve technieken voor beschikbaar zijn.</p> <p>Voorstel Wij zijn van mening dat de KRW waterkwaliteitsdoelstellingen in 2021 en 2027 ten aanzien van nutriëntenemissie alleen behaald kunnen worden met een aanpak van de bulk van de problematiek met reeds bewezen technieken. Er is simpelweg geen tijd meer voor verder onderzoek en dit is ook niet nodig voordat eerst de reeds ontwikkelde en bewezen technieken daadwerkelijk</p>	<p>2021 de mogelijkheid voor doelaanpassing mits dit goed onderbouwd. De formele evaluatie over het doelbereik wordt een onderdeel van de planherziening in 2021..</p> <p>Effecten van DAW maatregelen zullen worden binnen het monitoringsmeetnet voor de KRW worden meegenomen.</p> <p>Aan het door de inspreker genoemde innovatieproject 'Wetterlânnen' wordt wel degelijk opvolging gegeven. In de afgelopen jaren zijn naar aanleiding van het succesvolle innovatieproject reeds enkele maalkommen door Wetterskip Fryslân aangelegd. In de planperiode 2016-2021 zullen minimaal 6 poldergemalen van een maalkom worden voorzien. Deze maatregelen zijn opgenomen in de KRW-factsheets. Deze zijn onderdeel van het Waterhuishoudingsplan en het Waterbeheerplan.</p>	

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?
				<p>(grootschalig) worden toegepast. De bulk betreft de landbouwgronden zelf. Daarbij achten wij een strakkere evaluatie van het DAW en het convenant erfafspoeling nodig.</p> <p>Bewezen techniek toepassen Eén van deze bewezen technieken betreft het 'voorzuiverende gemaal' of maalkommen genaamd. Een innovatie die mede door het Wetterskip Fryslân is ontwikkeld en met succes is getest binnen het project 'Wetterlannen' in de gemeente Tytsjerksteradiel. Het opstarten van de daadwerkelijke (grootschalige) toepassing van deze techniek bij poldergemalen zou leiden tot een daadwerkelijke vermindering van nutriëntenemissie vanuit de polder op de boezem. Het bezinksel kan worden verzameld, verwijderd en deels worden hergebruikt (fosfaten). Nadat deze techniek in het ambtelijke vooroverleg over het concept WBP is genoemd als maatregel, is ambtelijk toegezegd dat deze techniek een plaats zou krijgen in het WBP. Dit is echter achterwege gelaten. Naar onze mening een gemiste kans die hersteld moet worden.</p> <p>Strakkere evaluatie DAW en convenant In 2021 en 2027 moeten de KRW kwaliteitsdoelstellingen zijn behaald. Om de gekozen aanpak hiertoe (nu nog slechts met DAW en convenant) pas in 2021 en 2027 te evalueren is in onze ogen te laat. Bijsturing is dan niet meer mogelijk. Wij stellen voor om de resultaten van het DAW en het convenant te evalueren in 2017 en 2023. Indien hieruit blijkt dat de doelstellingen (van het DAW en het convenant) niet behaald gaan worden in 2021 en 2027, <i>dan dient in ieder geval te worden opgeschaald in het grootschalig(er) aanpakken van de bulk van nutriëntenemissie (en emissie van bestrijdingsmiddelen).</i></p>		
7.5		Friese gemeenten	Noodbemaling Lauwersmeer naar de Waddenzee:	<p>5. Noodbemaling Lauwersmeer naar de Waddenzee: We lezen in het WBP op blz. 12 / 13 dat u voornemens bent om onderzoek te doen naar extra (nood)bemaling vanuit het Lauwersmeer naar de Waddenzee. We ontvangen dit positief en zijn benieuwd naar de uitkomsten, en stellen u voor om ons hierover te informeren. We verwijzen u in dit kader nog op onze reactie naar de Deltacommissie op het Deltaplan. Wij de Noord-Oost gemeenten hebben hierin onze zorgen geuit over de boezempeilstijging bij extreme weersomstandigheden (neerslag en opstuwung door harde wind) en, in combinatie hiervan, een beperkte mogelijkheid tot afvoeren van oppervlaktewater naar de Waddenzee. De Deltacommissie heeft vervolgens onze reactie naar uw organisatie doorgestuurd. Hierop hebben wij van u nog geen reactie mogen ontvangen."</p>	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	N.v.t.
7.6a		Friese gemeenten	Veenweidevisie e::	<p>6-a Veenweidevisie: Op pagina 31 zijn de door het Wetterskip te hanteren uitgangspunten t.a.v. Veenweidegebieden geformuleerd. Basis</p>	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	N.v.t.

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?
				hiervoor is de door PS vastgestelde Veenweidevisie. Wij merken t.a.v. uitgangspunt 2 het volgende op: Graag zien wij bij dit uitgangspunt expliciet opgenomen dat rondom voornemens tot maatregelen (inclusief voornemens tot opheffen van hoogwaterzones) vroegtijdig brede afstemming plaatsvindt met betrokken gemeenten en eigenaren van gronden en opstallen in het betreffende gebied. Dit om daarbij een brede afweging te maken van functionaliteit, doelmatigheid en kosteneffectiviteit i.r.t een brede afweging van maatschappelijke doelen versus maatschappelijke kosten.		
7.6b			Friese gemeenten	Veenweidevisie: 6-b Veenweidevisie: Deze expliciete opname doet naar ons mening ook meer recht t.a.v. het gestelde in het (ontwerp)WHP4 (pagina 24): ".....Langs aaneengesloten (lint)bebouwing zijn brede hoogwaterzones mogelijk als dat nodig is voor de effectiviteit over een lange periode. Er mag daarbij in verhouding geen groot nadeel zijn voor andere belangen. Peilverlagingen groter dan de opgetreden bodemdaling zijn niet acceptabel in verband met negatieve effecten op bebouwing of infrastructuur.....". Deze opmerkingen ook graag doorsturen aan de werkgroep veenweidevisie.	Om een brede belangenafweging te waarborgen voegen we in de tekst op pagina 24 de volgende zin toe: Hierbij zal vroegtijdig afstemming zal plaatsvinden met betreffende gemeente en eigenaren.	Ja Pagina 24 Toevoegen in tweede blokje: Hierbij zal vroegtijdig afstemming zal plaatsvinden met betreffende gemeente en eigenaren.
7.7			Friese gemeenten	7. Waterbeheer onder extreem natte omstandigheden: Op pagina 35 merken wij het volgende op ten aanzien van de maatregelen genoemd onder punt 1 en 5 (en 6): Hierbij dient ook het doeltreffend functioneren van rioleringsstelsels bij extreme regenval (zoals lozing via overstorten/bergbezinkbassins rechtsreeks op de boezem) te worden meegewogen. Ook de ontvangst van deze grote hoeveelheden regenwater via het rioolstelsel direct en indirect op de boezem is naar ons mening een duidelijk functie van de boezem (toestroom, berging en afvoer). Een verhoogd boezempeil kan immers belemmerend werken of zelfs tot falen van het rioleringsstelsel leiden. Wij zien hier ook duidelijk de link met punt 4.	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	N.v.t.
7.8			Friese gemeenten	8. Overdracht stedelijk water: Wij zien graag het onderwerp overdracht stedelijk water onder 4.5 in het WBP uitgewerkt conform afspraak opmerkingenlijst werkgroep en Wetterskip voorjaar 2015, 9e conceptontwerp.	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	N.v.t.
7.9			Friese gemeenten	9. Voorkomen van wateroverlast WHP4. Zoals 9 december besproken onderstaande tekst op pagina 19 (laatste pompebled) aanpassen. De gemeenten dragen vanuit hun eigen taken en verantwoordelijkheden in stedelijk gebied bij aan maatregelen voor het voorkomen van wateroverlast. Uiteraard werken ze daarbij samen met het waterschap voorstel tot wijzigen in:	Het door de gemeenten voorgestelde tekstvoorstel is een goede verbetering. Het voorstel is om het tekstvoorstel over te nemen. akkoord.	Ja De tekst op pagina 19, laatste pompebled wijzigen in: De gemeenten en het Wetterskip dragen vanuit hun eigen taken

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?	
				<i>De gemeenten en het Wetterskip dragen vanuit hun eigen taken en verantwoordelijkheden in stedelijk gebied bij aan maatregelen voor het voorkomen van wateroverlast. Uiteraard werken ze daarbij nauw samen.</i>		en verantwoordelijkheden in stedelijk gebied bij aan maatregelen voor het voorkomen van wateroverlast. Uiteraard werken ze daarbij nauw samen.	
B. Aanpassingen van het Ontwerp WHP4 niet afkomstig uit de inspraak, maar wel worden meegenomen in het definitieve plan.							
A			SP	Amendement verzilting	<p>Bij amendement is op 11 november 2015 voor de begroting 2016 de volgende aanvulling aangenomen:</p> <p>De tekst ûnder 3.2 Genôch wetter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De provinsje draacht finansjeel by oan de praktykproeven (projekt Sparwetter) fan de LTO en de wetterskippen om It sâlt wurden fan It noardlike seeklaaigebiet fan Frysiân te beheinen oan te foijen mei: • en stipet ûndernimmers en ûnderwiisstellirigs om it sâlt wurden fan it gebiet te brûken as in nije duorsume wize fan lânbou. 	<p>De strekking van dit amendement wordt tevens toegevoegd aan de tekst van het WHP4</p> <p>Tekstvoorstel: <i>“Daarnaast ondersteunt de provincie Fryslân initiatieven van ondernemers en onderwijsinstellingen die verzilting juist willen gebruiken voor het ontwikkelen van een nieuwe, duurzame landbouw”.</i></p>	<p>Ja, op pagina 30, in par. 4.2., 3^e pompeblêd onder ‘wat doen wij?’ <i>“Daarnaast ondersteunt de provincie Fryslân initiatieven van ondernemers en onderwijsinstellingen die verzilting juist willen gebruiken voor het ontwikkelen van een nieuwe, duurzame landbouw”.</i></p>
B		Ambtelijke inbreng Vanuit de Afd Sted en Plâttelan	Bijlage Functiekaart	functiekaart	<p>Zoals aangekondigd in het ontwerp WHP4 is functiekaart geactualiseerd.</p> <p>De functiekaart (kaart 3 in de kaartbijlage) in het ontwerp WHP 4 was gebaseerd op een aantal bestanden niet die actueel waren. Dit is gecorrigeerd. De toelichting op de kaart in de plantekst en in de legenda zijn daar ook op aangepast. wordt is daarom ook aangepast. Er zijn geen beleidsmatige gevolgen.</p>	<p>Vanwege de meer actuele informatie die op de nieuwe functiekaart 3 is weergegeven is de toelichting in het WHP4 en op de kaart aangepast :</p> <p>Deze kaart is gebaseerd op het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan 2011, de ligging van de planologische EHS en watersysteemgegevens van Wetterskip Fryslân. De waterfuncties zijn alleen toegekend aan wateren, die op de topografische kaart 1/10.000 als vlak zijn weergegeven.</p> <p>De combinatie van functies leidt er toe dat binnen wateren verschillende functie toegekend zijn. Dergelijk onderscheid binnen wateren is veelal slechts indicatief. De vaarfunctie is zowel toegekend aan wateren, die onderdeel zijn van een vaarroute als wateren die een ontsluitende functie hebben.</p> <p>Ook wateren, die een zeer beperkte vaarfunctie hebben , maar wel als zodanig in het PVVP zijn opgenomen staan op de kaart. De boezemfunctie heeft zowel betrekking op de functie voor wateraanvoer, afvoer en berging als de ecologische functie van de boezem. Als zodanig zijn ook die delen de Vollenhover Boezem en het Lauwersmeer binnen de grenzen van de provincie Fryslân op de kaart opgenomen.</p> <p>Hoewel deze kaart met zorg is samengesteld, valt niet uit</p>	<p>Ja, Tekst pagina 8 Aanpassing van de tekst over opbouw van de kaart: <i>De kaart is gebaseerd op het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan 2011 (PVVP herzien), de ligging van de planologische EHS en watersysteemgegevens van Wetterskip Fryslân.</i> kaart 3 Functiekaart inclusief bijbehorende tekst, (zie hiernaast)</p>

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?
					te sluiten dat situaties voorkomen waar de functietoekenning op deze kaart niet passend of onvolledig is.	
C. Reactie van de commissieMER op het ontwerp-PlanMER en de passende beoordeling						
C	12-11-2015		Toetsingsadvies commissie MER	<p>De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER een aantal tekortkomingen. Zij acht het opheffen ervan essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over de waterplannen voor de periode 2016-2021. De tekortkomingen betreffen het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de beschrijving van de referentiesituatie en doelstellingen is onvoldoende helder, waardoor onduidelijk is ten opzichte van welke situatie de milieueffecten in het MER zijn bepaald en in hoeverre gestelde doelen bereikt kunnen worden; • de motivering voor de gekozen maatregelen en de samenhang daartussen blijkt niet duidelijk uit het MER. Verder zijn niet alle maatregelen uit de waterplannen beoordeeld op hun milieueffecten, zodat een totaalbeeld hiervan ontbreekt; • de beoordelingsmethodieken en -criteria voor oppervlaktewater zijn niet inzichtelijk gemaakt, zodat de effecten daarvan niet navolgbaar zijn; • uit de Passende beoordeling blijkt dat significant nadelige effecten op Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten zijn. Hoewel mitigerende maatregelen zijn beschreven is onvoldoende aannemelijk gemaakt dat deze effectief en realistisch zijn. De Commissie adviseert om eerst een aanvulling op het MER op te stellen en pas daarna een besluit te nemen. <p>Voor gedetailleerdere onderdelen van advies Cie MER zie document.</p>	<p>De opmerkingen van de commissie MER zijn beantwoord in een aanvullende notitie op het MER. Hiervoor is door PF en WF is opdracht aan RHDHV gegeven om te komen tot aanvullingen op het planMER;</p> <p>De <i>aanvullende notitie planMER Friese Waterplannen</i> is opgenomen in bijlage van deze antwoordnota.</p>	Zie aanvulling
				<p>De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER een duidelijke referentiesituatie te beschrijven en aan te geven in hoeverre de geldende doelstellingen met de plannen gerealiseerd zijn/worden (o.a. NBW-toetsing, KRW-doelen, veiligheidsnormen).</p> <p>De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de keuze voor de in beschouwing genomen set van maatregelen te onderbouwen en het ontbreken van alternatieven nader te motiveren.</p> <p>De Commissie adviseert in een aanvulling alle voor het milieu relevante maatregelen die in de waterplannen zijn opgenomen te beschrijven - inclusief de samenhang daartussen - en in de milieueffectbeoordeling mee te nemen.</p> <p>De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de beoordelingsmethodieken en criteria voor oppervlaktewater</p>		Zie aanvulling

	Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing tekst ja/nee. Zo ja, wat?
					<p>inzichtelijk te maken.</p> <p>De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER en de Passende beoordeling aannemelijk te maken dat mitigerende maatregelen effectief en uitvoerbaar zijn en dat significant nadelige effecten als gevolg van de waterplannen daarom zijn uit te sluiten in de Natura 2000-gebieden.</p> <p>Tijdens het locatiebezoek is gebleken dat bestuurlijk gekozen is voor het uitvoeren van de maatregelen zoveel mogelijk in consensus met belanghebbenden. Mede omdat deze werkwijze niet voor iedereen transparant is, en het niet duidelijk is in hoeverre bijvoorbeeld extra maatregelen noodzakelijk zijn, beveelt de Commissie aan de twee- of driejaarlijkse Tussenbalans of IWSR voort te zetten en deze te toetsen aan de doelen van de zes jaren plannen.</p>		

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?	
A. Zienswijzen op het vierde Waterhuishoudingsplan							
1	8636	L. Dirksma Wederik 7 8471VK Wolvega 0561 615881 dirksma@hotmail.com	particulier	Waterkwaliteit Verontreiniging oppervlaktewater door recreatievaart	Er vanuit gaande dat in Nederland de vervuiler betaalt zou ik het erg op prijs stellen dat er nu eindelijk eens iets gebeurt tegen het vervuilen van het oppervlaktewater door de zogenaamde recreatieve vaarders. Want u weet natuurlijk net zo goed als ik dat bij het gros van die lui het afvalwater, inclusief urine en poep, gewoon over de rand gaat. Volgens mij is het gebruik van een vuilwatertank verplicht maar wordt daar zelden of nooit op gecontroleerd. Fatsoen moet tegenwoordig worden afgedwongen. Het ergste vind ik nog dat er door die bootje vaarders helemaal geen waterschapsbelasting wordt betaald. Dat laatste zou dan nog een kleine genoegdoening zijn ten opzichte van de normale burgers.	Sinds 1 januari 2009 geldt er een lozingsverbod voor toiletwater van pleziervoertuigen. Wetterskip Fryslân is als waterkwaliteitsbeheerder de verantwoordelijke instantie voor de naleving van de wetgeving. Naast de wettelijke middelen zijn ook andere instrumenten ingezet om de "illegale" vervuiling tegen te gaan zoals: voorlichtingscampagnes, subsidie voor installatie van voorzieningen voor de inname van vuilwater en de vuilwaterboot. Deze instrumenten zijn ontwikkeld in samenwerking tussen de provincie Fryslân, het waterschap en de belangenorganisaties. Lozingen uit recreatievaart blijven vooralsnog een aandachtspunt.	Nee
2.1	8753	Dhr. G. R. Zeeprat Biensma 27 9001 XZ Grou 0566-624455 germ@sportvisserij.frl	Sportvisserij Fryslân	Belang sportvisserij	Waterbeheer en Omgevingsbeleid Op pagina 7 van het ontwerp WHP, staat een afbeelding (2.1) over de positionering van water in het omgevingsbeleid. We willen benadrukken dat de sportvisserij niet valt in de categorie 'landbouw en visserij', maar onder 'water voor natuur'. Visserij wordt vaak in één adem genoemd met landbouw, maar het betreft in deze context de beroepsmatige visserij (in Fryslân commerciële aalvisserij). Bij het uitoefenen van de sportvisserij is natuurbeleving een erg belangrijke factor. Sportvissen is een activiteit aan de waterkant, waarbij de belevingswaarde van de omgeving van groot belang is. Inspraak ontwerp vierde WHP pagina 2 Daarnaast vissen veel recreanten en toeristen vanuit pleziervaartuigen in met name de zomer periode. Evenals zwemmen en varen bij recreëren hoort, is het uit oogpunt van een evenwichtige strategische positie van water in het omgevingsbeleid van belang dat ook sportvissen onder recreëren wordt vermeld. Immers is het kennelijk ook het uitgangspunt van de provincie dat de beroepsmatige activiteiten afzonderlijk worden genoemd. In dat verband kunnen we vermelden dat scheepvaart afzonderlijk in een kader is vermeld, terwijl daarnaast varen ook onder recreëren wordt vermeld. Evenwichtig zal het zijn dat naast het kader voor Landbouw en Visserij (beroepsmatige activiteit) de sportvisserij wordt vermeld onder recreëren.	Suggestie om Sportvisserij toe te voegen in het schema bij Recreatie overnemen.	Ja, schema aanpassen
2.2			Sportvisserij Fryslân	Waterkwaliteit	Doel: Schoon water De afgelopen jaren zien onze leden de waterkwaliteit veranderen; wateren worden helderder en de vangsten dalen. Deze ontwikkelingen zijn mede ontstaan door de invoering van de KRW met al haar maatregelen. Uiteraard hoeft deze ontwikkeling niet perse negatief te zijn voor de visserij, maar wel benadrukken wij dat er 'gezond' water moet worden nagestreefd en niet per definitie 'helder' of 'schoon' water. Als het huis van de vis in orde	De doelstelling van de KRW is het bereiken van een goede ecologische toestand. Een visstand die past bij het waterlichaam is hier onderdeel van. Het bereiken van deze goede toestand is afhankelijk van diverse factoren zoals voldoende doorzicht en dat er geen overschot aan nutriënten in het water aanwezig is. Deze factoren zijn geen doelen op zich, maar dragen bij aan de goede ecologische toestand.	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?
				wordt gemaakt en uitspoeling van nutriënten en andere lozingen worden tegen gegaan, zal de waterkwaliteit vanzelf veranderen en zal een bijbehorende visstand ontwikkelen. Directe ingrepen in de visstand t.b.v. de waterkwaliteit zijn geen bronmaatregelen, maar valt onder symptoombestrijding en is voor wat betreft de sportvisserij niet aan de orde.	<p>Actieve ingreep in de visstand kan een (kosten)effectieve maatregel zijn om een omslag in het ecologisch herstel te bereiken. In het gebiedsproces, voorafgaand aan de plannen voor de periode 2010-2015 zijn afspraken gemaakt met Sportvisserij Fryslân over het wegvangen van brasem als KRW-maatregel. In de periode 2010-2015 hebben Sportvisserij Nederland, Sportvisserij Fryslân en Wetterskip Fryslân gezamenlijk criteria ontwikkeld waaraan moet worden voldaan voordat tot deze maatregel kan worden uitgevoerd. Uitvoering van deze maatregel in de periode 2016-2021 zal dus pas plaats kunnen vinden als aan deze criteria wordt voldaan.</p> <p>De ecologische doelen die in de KRW zijn vastgesteld, zijn afgeleid van het type water. In Fryslân hebben wij vooral te maken met de categorieën “sterk veranderde” of “kunstmatige” waterlichamen. De doelen en de bijbehorende maatlaten voor deze wateren zijn in de eerste KRW planperiode (2009) door GS vastgesteld. De verwachting voor deze planperiode is dat het geplande maatregelenpakket leidt tot een verdere verbetering van de ecologische toestand.</p> <p>De termen Schoon en gezond zijn niet afkomstig uit de KRW. De benaming “schoon” en “helder” is een communicatieterm om aan te duiden dat het over een gezond ecosysteem/water gaat.</p>	
2.3		Sportvisserij Fryslân	Betrokkenheid bij vervolg	<p>Uitvoering op hoofdlijnen</p> <p>Vanuit de sportvisserij willen wij verzoeken u ons te informeren omtrent de uitvoering van nieuwe maatregelen. Met name de bereikbaarheid van de oever is een aspect welke voor de sportvissers erg belangrijk is. Als er werkzaamheden plaatsvinden aan oevers en kaden, waarbij een conventionele harde oever wordt vervangen door een natuurvriendelijke oever, vinden wij als Sportvisserij Fryslân het van belang in de ontwerp fase betrokken worden, om zo de sportvisserij belangen vroegtijdig bij de planvorming te kunnen inbrengen. We kunnen op die manier een bijdrage leveren om in de ontwerpfase alternatieven in te brengen om te zorgen dat er voldoende vismogelijkheden blijven bestaan vanaf de oevers in onze mooie waterrijke provincie. Tevens hechten wij als organisatie aan algemene recreatieve voorzieningen als trailerhellingen. Mocht er binnen (KRW) projecten een mogelijkheid zijn voor de aanleg van trailerhellingen verzoeken wij u ons daar vroegtijdig bij te betrekken.</p> <p>U noemt in het ontwerp waterhuishoudingsplan (pag. 35) dat er samen met Wetterskip Fryslân gewerkt zal gaan worden aan ecologische doelen, voor wateren buiten de KRW waterlichamen. De Sportvisserij is erg gebaat bij gezond water met een goede visstand. De ecologische doelen die door de provincie en of</p>	<p>Het grootste deel van de bedoelde maatregelen worden uitgevoerd door Wetterskip Fryslân.</p> <p>De werkwijze van Wetterskip Fryslân voorziet in het informeren van betrokkenen</p> <p>Ook de provincie zoekt bij uitvoering van maatregelen samenwerking met relevante partners.</p>	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?	
				Wetterskip worden gevormd hebben mogelijk invloed op de visstand en toestand van het water. Als er gestart wordt met de formulering van de doelen van de overige wateren of het formuleren van concrete maatregelen deze doelen te bereiken, zouden wij graag vanuit onze expertise input willen aanleveren. Om onze input te kunnen aanleveren, verzoeken we vroegtijdig bij het gehele proces betrokken te worden.			
3.1	Geen nr	Dhr P. Bos regiomanager Noord -Postbus 186 - 9200 AD Drachten T 088 - 888 66 66 E info@ltonoord.nl www.ltonoord.nl	LTO Noord	Voorkomen van wateroverlast op het Lauwersmeer	In paragraaf 3.2: Waterschap Noorderzijlvest is verantwoordelijk voor het peil(beheer) op het Lauwersmeer. Het peil op het Lauwersmeer is zonder gemaal minder goed te sturen en zal (beperkt) meestijden met de zeespiegel. <i>Wij gaan ervan uit dat het waterschap de maatgevende peilen vastlegt zodat de regionale kaden langs het Lauwersmeer getoetst kunnen worden.</i>	Wij zullen na overleg met Waterschap Noorderzijlvest en in afstemming met de provincie Groningen een maatgevende peil vastleggen, waaraan de regionale kaden in het Friese deel van het Lauwersmeergebied getoetst moeten worden.	Nee
3.2			LTO Noord	Hierbij hebben we een aantal opmerkingen. Allereerst is het voor ons nieuw dat het peil in het meer zal stijgen. Mede gezien de discussie die er is ontstaan over de voorgenomen rietproef in het gebied, zijn we hier geen voorstander van. Een peilverhoging heeft grote gevolgen voor de afwatering van de Friese boezem. De achterliggende deelgebieden zullen eerder geconfronteerd worden met een hoog waterpeil. Indien een peilverhoging wel aan de orde is, pleiten we voor een gemaal in het gebied. Ook omdat in de beleidskeuzen staat: "Wij willen voorkomen dat door de klimaatverandering (waaronder de zee spiegelstijging) de kansen op overstroming groter worden", <i>lijkt ons dit dan noodzakelijk om te zorgen voor veiligheid en het waarborgen van goede productieomstandigheden van boeren in het achterliggende gebied.</i> Ook de houding van het Wetterskip ("we gaan er vanuit dat...") geeft ons niet het vertrouwen dat de belangen van boeren en burgers in het gebied worden gediend.	Zonder verdere maatregelen zal de waterstand van het Lauwersmeer op de lange termijn inderdaad geleidelijk toenemen. Om adequaat te kunnen reageren op deze mogelijke stijging zullen wij samen met Groningen en de waterschappen Een visie op het toekomstige waterbeheer van het Lauwersmeeropstellen. De tekst van het WHP wordt, om dit nog wat duidelijk te formuleren, enigszins aangepast. In deze visie komt zowel aan bod hoe we op de lange termijn met de afwatering van de Friese Boezem via het Lauwersmeer willen omgaan, als de belangen in het Lauwersmeergebied zelf.	Ja. Pg.19 par. 3.2 beleidskeuzen 5-e punt: Er komt nu geen gemaal bij Lauwersoog. De maatgevende waterstanden op het Lauwersmeer blijven daardoor voorsnog afhankelijk van de spuumogelijkheden en kunnen toenemen als de zeespiegel stijgt. Wij vinden dat voor de huidige functies in het Lauwersmeergebied een toename van de kans op wateroverlast moet worden voorkomen. Voor nieuwe functies moet het gebied waterrobuust worden ingericht (zie §3.3).	
3.3			LTO Noord	Hoogwatercircuits	In paragraaf 4.1 staat: "Om hoogwatercircuits langs lintbebouwing robuuster te maken kan het namelijk nodig zijn dat deze hoogwaterzones worden verbreed." <i>Vanuit het agrarisch perspectief voegen we hier graag aan toe dat het instellen van dergelijke zones geen inbreuk mag veroorzaken op andere functies of belangen.</i>	Uiteraard wordt bij de verbreding van hoogwatercircuits rekening gehouden met andere belangen, zoals de landbouw. Zoals reeds in het Ontwerp Vierde Waterhuishoudingsplan (WHP4) is aangegeven mag daarbij in verhouding geen onevenredig nadeel zijn voor andere belangen. Ook is in het Ontwerp WHP4 opgenomen dat we samen met het waterschap kaders gaan ontwikkelen voor mogelijke nadeelcompensatie van onder andere de gebruikers van percelen langs	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?	
					lintbebouwing.		
3.4			LTO Noord	Veenweide	<p>Graag herhalen we nogmaals de zorgen zie er zijn bij LTO Noord en haar leden omtrent de voorgestelde peilverhoging in de veenweidegebieden. In paragraaf 4.1 is beschreven welke peilen men in de diverse situaties voor ogen heeft. <i>Vooral het feit dat gesproken wordt over het hanteren van een gemiddelde drooglegging in een peilvak, welke maximaal 90 cm is, is een verontrustend punt. Zeker als men in ogenschouw neemt dat het Wetterskip ook van plan is om de peilvlakken te vergroten.</i></p> <p>Praktisch zal dit betekenen dat aanzienlijke oppervlaktes landbouw grond het met minder diepe grondwaterstanden zullen moeten doen. Ook het feit dat alle gronden met een substantieel veenpakket het moeten doen met een zomerpeil van gemiddeld 60 cm, draagt in veel gebieden niet bij aan optimale productieomstandigheden. 'Gemiddeld' betekent dat er ook delen van het gebied een waterstand van bijvoorbeeld -0,30 cm kan voorkomen. Hierop kan dan niet meer op een fatsoenlijke manier geproduceerd worden. De risico's van een gemiddelde drooglegging van 60 cm zijn het hoogst in gebieden met een kleidek. In combinatie met hevige regenbuien is deze grond voor een lange periode té nat om op te produceren. Ook de weidegang van koeien komt hiermee in het gedrang. Om bij de uitwerking van het beleid voor veenweidegebieden maatwerk te kunnen leveren, verzoeken wij de harde kaders zoals die hier worden genoemd, te verwijderen. Verder constateren we dat het bij de veenweidevisie volledig ontbreekt aan een financiële onderbouwing van de effecten, bijvoorbeeld van de vernatting zoals hierboven aangegeven.</p>	<p>De uitgangspunten voor het peilbeleid in het Ontwerp Vierde Waterhuishoudingsplan zijn overgenomen uit de Veenweidevisie. Deze lange termijnvisie voor het Fryske Feangreidegebiet is op 21 januari 2015 door de Provinciale Staten van de provincie Fryslân vastgesteld. De vertaling van de Veenweidevisie naar het peilbeleid vormt één van de maatregelen uit de genoemde visie.</p> <p>We stellen vast dat het gebruik van het woord gemiddeld in de tekst van het ontwerp-WHP4 niet helemaal weergeeft hoe in de Veenweidevisie de afspraak is gemaakt. Het woord gemiddeld is verwijderd. In samenspraak met Wetterskip fryslan is de toelichtende tekst aangepast.</p> <p>Wij onderkennen dat een nadere uitwerking nodig is voor de vraag voor welk gedeelte van een peilvak het acceptabel is dat er erg natte omstandigheden voorkomen. De voor- en nadelen van een peil dat is afgestemd op de laagste delen van een peilvak, zullen door Wetterskip Fryslân bij elk peilbesluit worden afgewogen.</p> <p>Voorts willen wij benadrukken dat, in lijn met de Veenweidevisie, in het vierde Waterhuishoudingsplan is opgenomen dat de provincie de belangrijkste economische pijlers van het Fryske veenweidegebied, namelijk landbouw en recreatie, wil behouden. (pagina 24 WHP4)</p>	<p>Ja, Op pagina 24 onder veenweidegebied, eerste punt wijzigt de tekst in:</p> <p>In het veenweidegebied (incl. kleibodems met een veenondergrond, zie kaartbijlage 4) gaan we uit van een actief peilbeheer waarbij de gemiddelde drooglegging in een peilvak maximaal 90 cm is. In klei-op-veengebieden, inclusief een randzone van kleibodems naar pure veenbodems, met een veenlaag dikker dan 80 cm worden hogere zomerpeilen toegepast. Bij hogere zomerpeilen wordt gedurende het groeiseizoen (voorjaar/zomer) een gemiddelde drooglegging gehanteerd van 60 cm. Hiermee willen we de snelheid van veenafbraak vertragen.</p>
4	8764 Geen bijlage	Dhr. S Rypma FNP van der Looswei 28 8615 LX Blauhus 0515579476 sicco.rypma@fnp. frl	Particulier	Cultuur/ natuurhistorie	WHP4, Waterverordening, Plan MER + Passende beoordeling By de útfiering fan jo plan moatte histoaryske eleminten yn it lânskip sa as slenken, terpen en diken, net oantaast wurde.	<p>In 2014 is voor landschap en cultuurhistorie de thematische structuurvisie Grutsk op 'e Romte vastgesteld. Hierin worden landschappelijke en cultuurhistorische structuren van provinciaal belang in samenhang geanalyseerd en gewaardeerd en van een richtinggevend advies voorzien. Hierin vallen ook slenken, terpen en dijken. Deze structuurvisie is zelfbindend voor de provincie, dus ook voor het waterhuishoudingsplan. Ook andere overheden zoals</p>	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?	
					gemeenten en Wetterskip moeten op basis van een procesvereiste in de Verordening Romte, rekening houden met de waarden van Grutsk voor zover hun plannen ruimtelijk relevant zijn. Voor archeologische waarden zoals terpen moet rekening worden gehouden met de FAMKE (staat voor Friese Archeologische Monumentenkaart Extra). De afdeling Ruimte en in bepaalde gevallen het provinciaal ruimtelijk kwaliteitsteam adviseren over deze ruimtelijk relevante uitvoeringsplannen. Ook apart is er met het Wetterskip en met gemeenten overleg over de implementatie van Grutsk. Aanvullend op Grutsk geeft de Cultuurhistorische Kaart van de provincie nadere informatie over bijvoorbeeld dijken en aardkundige waarden zoals slenken.		
5.1	8758	Vitens N.V. Oude Veerweg 1 Zwolle Postbus 1205 8001 BE Zwolle 06 53817465 Feike.Bonnema@vitens.nl www.vitens.nl	Drinkwaterbedrijf	drinkwaterwinning	Gelet op de verwachte groei van de drinkwaterbehoefte en verzilting van de drinkwaterputten Noardburgum en Garyp, zal in de toekomst het huidige aanbod niet voldoende zijn om aan de vraag te kunnen blijven voldoen. Daar komt bij dat, in overleg met belanghebbenden, is besloten de drinkwaterwinning Terwisscha (bij Appelscha) te halveren vanwege het verdrogend effect op het Natura 2000 gebied Drents-Friese Woud. De drinkwaterwinning op de Waddeneilanden beantwoordt voorstel invoegen: mogelijk niet aan de gewenste betrouwbaarheid en leveringszekerheid. De reden hiervoor is dat de drinkwater leidingen naar Ameland en Terschelling (de zogenaamde Wadleiding) voorstel aanpassen: op den duur ipv binnenkort technisch zijn afgeschreven. De onttrekkingen van grondwater door de industrie zijn de afgelopen jaren gestegen. De komende jaren stijgen de onttrekkingen verder met enkele miljoenen m3/jaar. Dit komt met name door de vestiging van enkele grote zuivelfabrieken op het IBF-terrein bij Heerenveen. Uit onderzoek blijkt dat het grondwatersysteem een dergelijke stijging daar aan kan en dat de interactie met bestaande- en toekomstige bodemenergiesystemen gering is.	Het voorgestelde tekstvoorstel is verduidelijkend en correct. Wij zullen dat overnemen.	Ja, tekstvoorstel overnemen de eerste alinea op pagina 31: De drinkwaterwinning op de Waddeneilanden beantwoordt mogelijk niet aan de gewenste betrouwbaarheid en leveringszekerheid. De reden hiervoor is dat de drinkwater leidingen naar Ameland en Terschelling (de zogenaamde Wadleiding) : op den duur technisch zijn afgeschreven.
5.2		Vitens N.V. Oude Veerweg 1 Zwolle Postbus 1205 8001 BE Zwolle 06 3817465 Feike.Bonnema@vitens.nl www.vitens.nl	Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	Vitens maakt bezwaar tegen de verhoging van het tarief van het voornemen van de provincie Fryslân om per 1 jan '17 het tarief van de Grondwaterheffing te verhogen van 1,134 naar 1,320 eurocent per gewonnen m3 grondwater. Argumenten bij dit bezwaar zijn hieronder verwoord.	Nee	
5.2			Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	1. Er bestaat gereede twijfel of alle bestedingen passen binnen de limitatieve bestedingsdoelen van de Waterwet. Met name de	In het WHP4 hebben wij aangegeven dat wij uiterst zorgvuldig willen omgaan met de huidige grote voorraad	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?
				<p>kwaliteits- en beschermingsmaatregelen. Ook de vereiste relatie met grondwateronttrekking is niet duidelijk bij alle bestedingen. De Waterwet en het Waterbesluit regelen waar de heffing aan mag worden besteed. De provincie baseert de meeste uitgaven op artikel 7.7 lid 1b van de Waterwet: de kosten van de voor het grondwaterbeleid noodzakelijke onderzoek. Artikel 7.2 lid 1 van het Waterbesluit regelt dat het moet gaan om onderzoek naar 1. het grondwaterregime in de provincie voorzover noodzakelijk om beleid te formuleren voor het onttrekken en infiltreren van water in de bodem en 2. het grondwaterregime en de daarbij betrokken belangen. Lid 2 bepaalt expliciet dat het hierbij o.a. gaat om het verkrijgen en bewerken van gegevens betreffende de geohydrologische gesteldheid van de provincie, het inventariseren van betrokken belangen en de personele kosten.</p>	<p>zoet grondwater in Fryslân. Met name om de drinkwatervoorziening duurzaam veilig te stellen. Omdat dit grondwater steeds meer wordt bedreigd is het noodzakelijk om het huidige systeem en de ontwikkelingen daarin goed te monitoren. Dit geldt zowel voor de kwaliteit als de kwantiteit van het grondwater. De Kaderrichtlijn Water stelt dwingend allerlei eisen aan deze monitoring, vooral met het oog op de drinkwatervoorziening. Onze voorstellen in het WHP4, onderzoek naar het grondwatersysteem en een zorgvuldige monitoring, passen in de criteria die de wet stelt. Voor de kosten van de gebiedsdossiers geldt hetzelfde. Daar worden alle bedreigingen voor de huidige drinkwaterbronnen in beeld gebracht en aangepakt. Het oogmerk hierbij is immers om deze winningen te verduurzamen, zodat minder snel vervangende bronnen moeten worden gezocht. Wij zijn van mening dat alle voorgenomen bestedingen passen binnen de wettelijke criteria en gerelateerd zijn aan de onttrekkingen.</p>	
5.3		Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	<p>2. De voorgestane verhoging brengt Fryslân qua tariefhoogte in vergelijking tot de andere provincies van middenmoter naar de topgroep.</p>	<p>De gemiddelde heffing in Nederland ligt op 1,43 eurocent per m3 grondwater. Fryslân zat hier met 1,13 eurocent ver onder en blijft dat met de nieuwe heffing van 1,32 eurocent ook. De helft van de provincies zit ruim boven dit gemiddelde.</p>	Nee
5.4		Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	<p>3. De heffing is in vrijwel alle provincies al een groot aantal jaren stabiel. Als Fryslân als eerste een substantiële verhoging van 17 % doorvoert zullen andere provincies ongetwijfeld volgen.</p>	<p>Fryslân heeft op 1 januari 1987 een tarief van 1,134 eurocent ingevoerd. In 2008 is dit tarief zelfs nog iets verlaagd naar 1,13 eurocent. De heffing is dus in feite al vanaf de invoering ervan, ca. 30 jaar, gelijk. Er heeft zelfs geen indexering plaatsgevonden. Gelet op de argumenten die nu worden aangedragen voor de verhoging verwacht de provincie niet dat andere provincies argumenten aan dit besluit kunnen ontlenuen om ook voor een verhoging te kiezen.</p>	Nee
5.5		Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	<p>4. Er is sprake van "rondpompen" van geld als de heffing wordt aangewend voor de subsidiëring van activiteiten van drinkwaterbedrijven.</p>	<p>De strekking van deze opmerking is niet geheel duidelijk. Wij zijn niet voornemens om activiteiten van drinkwaterbedrijven te subsidiëren. De acties die worden ondernomen ten behoeve van de drinkwatervoorziening in de provincie passen binnen de provinciale verantwoordelijkheid voor dit thema. Zie hiervoor het antwoord onder 1.</p>	Nee
5.6		Drinkwaterbedrijf	Verhoging tarief water	<p>5. Voorgesteld wordt de heffing in te zetten voor de activiteiten die minimaal nodig zijn voor een goed kwalitatief en kwantitatief beheer en voor eventuele extra uitgaven in contact te treden met Vitens over financiering. Voor dit laatste zou een overeenkomst tussen Vitens en de provincie kunnen worden opgesteld.</p>	<p>De scheiding tussen activiteiten die minimaal nodig zijn en extra uitgaven is niet altijd makkelijk te maken. De provincie probeert de uitgaven tot een minimum te beperken en de heffing zo laag mogelijk te houden. De uitgaven die nu worden voorgesteld zijn noodzakelijk om een goede invulling te geven aan de provinciale taak. Bovendien is het belang van Vitens hierin groot maar er</p>	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?	
6.1	8762	Dhr. J.M. Bloemendal J. v Oldebarneveldlaan 11 3445 AD Delft martin.bloemendal@kwrwater.nl	Stichting BodemenergieNL	Bodemenergiesystemen	1. WHP Bijlage VI.1, blz. xvii, 3e regel: Er is een nieuwere versie van de Besluitvormings Uitvoerings Methode (BUM) bodemenergiesystemen -- provinciale taken (BUM BE deel 1) beschikbaar op de website van SIKB.	Wat de inspreker aangeeft is ons bekend. Er is inderdaad een nieuwe versie 2.4 d.d. 08-10-2015 beschikbaar. Deze nieuwe versie zal worden opgenomen in het WHP4 wordt verwerkt.	Ja, WHP4 bijlage VI. De nieuwe – meest recente- bijlage wordt opgenomen.
6.2			Stichting BodemenergieNL	Bodemenergiesystemen	2. WHP Bijlage VI.2, blz. xviii, voorschrift 3.3: BodemenergieNL zet zich in om de hoeveelheid spuiwater dat moet worden geloosd te beperken. Hiervoor is onderzoek uitgevoerd naar de cumulatie van spuilozingen en loopt er momenteel een initiatief om het lozen bij aanleg te beperken. In uw voorschriften is een maximale spuihoeveelheid van 100 m ³ voor aanleg en 100 m ³ per jaar voor onderhoud benoemd. Dit voorschrift wijkt af van de afspraken die hierover zijn gemaakt in de HUM en BUM voor bodemenergiesystemen. Deze hoeveelheden zijn voor de meeste open bodemenergiesystemen dan ook niet voldoende. Bij aanleg moet de bron worden schoon gepompt en er moet een hydrologische veldproef worden uitgevoerd (voorschrift vanuit de BUM). Hierbij komen er veel meer grondwater vrij dan 100 m ³ . Juist het schoon pompen is erg belangrijk om de cumulatie van onderhoudslozingen in de toekomst te beperken. Bij periodiek onderhoud is 100 m ³ niet altijd voldoende. Het onderzoek naar de cumulatie van spuilozingen heeft uitgewezen dat het hoeveelheid die wordt gespuid in de praktijk erg meevalt. Ondanks dat is BodemenergieNL is van mening dat de spuihoeveelheid per open bodemenergiesysteem bekeken moet worden, zoals ook in de BUM BE deel 1 is weergegeven. De reden hiervoor is dat in gevallen van bronverstopping de maximale lozingshoeveelheid geen beperkende factor mag zijn, omdat die dan snel opgelost moet worden om bedrijfszekerheid te waarborgen en verdere achteruitgang van de bron te voorkomen.	Maximum spuihoeveelheid van 100 m ³ laten vervallen voor zowel de aanleg van de put als voor regulier onderhoud. De te lozen hoeveelheden kunnen in onderling overleg bepaald worden (maatwerk).	Nee.
6.3			Stichting	Bodemenergie	3. WHP Bijlage VI.2, blz. xviii, voorschrift 3.6:	De vraag wordt gesteld over de nieuwe bijlage (BUM	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?	
			BodemenergieNL	systemen	Wij zouden graag zien dat de provincie de BUM BE deel 1 volgt en alle opties voor een warmte- dan wel koude overschot open laat. De provincie lijkt hier gekozen te hebben voor één van de maatwerkvoorschriften voor koude overschot, hebben wij dat goed geïnterpreteerd? Zo ja, waarom is de mogelijkheid voor het toestaan van een warmteoverschot niet aanwezig? BodemenergieNL is niet per definitie vóór een warmteoverschot, maar er zijn situaties waarin een warmteoverschot wenselijk en niet schadelijk is.	deel1) die nog niet was opgenomen in het ontwerp WHP4. Op basis van deze nieuwe bijlage blijkt dat warmte- en koude overschotten in beperkte mate mogelijk zijn, overeenkomstig voorschrift 3.6, opties 1, 2 en 3 van BUM BE deel 1, versie 2.4, dd 08-10-2015.	
6.4			Stichting BodemenergieNL	Bodemenergie systemen	4. VI.2, blz. xxii, voorschrift 3.3: Zie punt 2. Waterhuishoudingsplan Artikel 7.3 lid 2: Hier staat dat de kwaliteit van het te infiltreren water gemeten en geregistreerd moet worden. Wat moet er worden gemeten en hoe vaak moet er worden gemeten? Wordt hier bedoeld op de 'standaard' waterkwaliteitsmetingen (voorschrift 4.6 uit de BUM BE deel 1)? Kunt u dit punt verduidelijken? Ook hier zouden wij graag zien de provincie de afspraken die hierover zijn gemaakt in de BUM en HUM te volgen.	Deze vraag berust op een misverstand van vragensteller, en is ingetrokken. Het geciteerde artikel is niet afkomstig uit het WHP4, maar een ander document.	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?
7.1	8757 Namens de friese gemeenten Mw P Hoornstra Dyksterbuorren 16 9036 MS Menaldum 0518452965 p.hoornstra@menameradiel.nl Reactie namens alle gemeenten van Friesland conform het overleg samen met Provincie en Wetterskip Fryslân op 9 december 2015. De reactie richt zich op het WHP4 van de Provincie Fryslân en op WBP van Wetterskip Fryslân,	Friese gemeenten	Algemeen samenwerken:	<p>1. Algemeen samenwerken: Graag willen wij u nogmaals onze complimenten overbrengen t.a.v. vormgeving, inhoud en vooral de leesbaarheid van het WHP en WBP. Wij werken graag met u samen aan de uitwerking van deze plannen. Onder het kopje: Gezamenlijke doelen in de Friese waterketen (blz. 49) wordt geschreven: "Daarbij sluit het waterschap aan bij de gemeentelijke regioaanpak, waarbij clusters van acht gemeenten samen optrekken bij invullen van de waterketenopgaven." Wij verzoeken u de reeds ontstane regio's en samenwerkingsverbanden te handhaven en respecteren. Wateronderwerpen benoemen in de streekagenda's kan prima maar de uitwerking van de wateronderwerpen worden besproken in het GAWO (gemeentelijk ambtelijke water overleg) en PBOW smal en breed met de water wethouders.</p> <p>In de reactie van de Provincie en het Wetterskip medio 2015, op de bestuurlijke bespreking van de bevindingen van de werkgroep WHP/WBP, zie eerder in deze inspraakreactie, laten Provincie het Wetterskip weten dat: "Wetterskip Fryslân werkt een Uitvoeringsplan voor het WBP uit. In het PBOW-smal is toegezegd dat dit Uitvoeringsplan in het najaar 2015 met de ambtelijke werkgroep van de Friese gemeenten zal worden besproken". Het ontwerp Waterbeheerplan bevat echter geen Uitvoeringsplan. Via uw ambtelijke vertegenwoordiging hebben wij mogen vernemen dat de maatregelen wel op kosten zijn gezet en meegenomen in uw begroting en meerjarenperspectief, maar niet zijn uitgewerkt tot een Uitvoeringsplan, tenminste, niet een plan wat meegaat in de inspraak. Hiermee vervalt de mogelijkheid van de gemeenten en andere insprekers om alle voorgestelde beheermaatregelen volledig op effect (maatschappelijk, financieel, ruimtelijk enzovoort) te toetsen, wat het voorliggende Waterbeheerplan tot een abstract, meer beleidsmatig dan uitvoeringsplan maakt. Deze keuze heeft ons inziens effect op de wijze van samenwerking bij het opstellen van uitvoerings- en/of maatregelenplannen. Om recht te doen aan inspraak, maar vooral aan samenwerking, dient er een zorgvuldig proces te worden opgestart waarbij ruimte en flexibiliteit, zowel in beleid als in financiën, in acht wordt genomen bij het opstellen van de uitvoerings- en/of maatregelenplannen. Wij zien die samenwerking en het proces daartoe graag geborgd in uw Waterbeheerplan waarin u vastlegt op welke wijze (hoe, waar en wanneer) betrokken partijen een rol in het proces krijgen om tot uitvoeringsmaatregelen te komen, waarbij waarvoorstaan dat gemeenten van meet af aan betrokken worden bij uw planvorming.</p>	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	N.v.t.
7.2		Friese gemeenten	Integraal waterschap:	<p>2. Integraal waterschap: Het Wetterskip staat voor veilig, voldoende en schoon water. Deze</p>	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt	N.v.t.

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?
				<p>thema's zijn in het ontwerp waterbeheerplan separaat uitgewerkt. Hoofdstuk 4, Voldoende water, kenmerkt zich door peilbeheer met een focus op aan- en afvoer van water. Hoofdstuk 5, Schoon water, focust zich op het beschermen en verbeteren van de ecologische kwaliteit door emissies terug te dringen. Het Wetterskip Fryslân is een integraal waterschap wat bij haar waterbeheer integraal rekening dient te houden met deze doelen. Wij zien dit onvoldoende terug in het ontwerp waterbeheerplan.</p> <p>Ter illustratie verwijzen wij naar paragraaf 4.4, instandhouding watersysteem. Hierin wordt onder het kopje baggeren aangegeven dat door het terugbrengen van de baggerfrequentie er problemen ontstaan in de aan- en afvoer van water. Dat is uiteraard niet het enige probleem wat er ontstaat door minder te baggeren. Er ontstaan ook problemen met de waterkwaliteit, de daaraan gekoppelde ecologie en recreatie (betrokken burger). Met deze zienswijze verzoeken wij u, net zoals u in paragraaf 6.1 Watertoets, van andere partijen en verlangt dat bij ruimtelijke plannen en activiteiten er aandacht is voor water veiligheid, kwantiteit en kwaliteit, bij al uw voorgestelde maatregelen te onderbouwen wat de consequenties zijn ten aanzien van veilig, voldoende en schoon water.</p>	opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	
7.3		Friese gemeenten	Reserveringszone primaire waterkering	<p>3. Reserveringszone primaire waterkering: De ligging van de reserveringszone primaire waterkering is een zone die is bepaald door het Rijk (in Amvb Ruimte) en is door provincie Fryslân in de Verordening Romte en door Wetterskip Fryslân in de Keur en Legger overgenomen. De reserveringszone ligt zowel binnendijks als buitendijks. Door o.a. de gemeenten Dongeradeel en Ferwerderadiel zijn destijds zienswijzen ingediend. De gemeenten Dongeradeel en Ferwerderadiel zijn van mening dat de begrenzing mogelijk in de toekomst zou moeten worden aangepast, waarbij de reserveringszone binnendijks verdwijnt. In het onlangs vastgestelde Ontwerp vierde Waterhuishoudingsplan en Ontwerp Waterbeheerplan 2016-2021 komt de reserveringszone ook aan de orde. Wij willen er voor pleiten dat de huidige reserveringszones opnieuw tegen het licht worden gehouden op plaatsen waar het voorland, meestal in de vorm van kwelders, zomerpolders of dammen een positief effect kan hebben op de veiligheid van de dijken. Hier kan de reserveringszone mogelijk worden aangepast of buitendijks worden gelegd. Op bepaalde plaatsen is nader onderzoek naar de functie van buitendijkse aanwas en objecten op de golfaanval op primaire keringen, bijvoorbeeld in het geval van buitendijkse zomerkaden, aan te bevelen. Bijvoorbeeld in het proces van de 'Project overstijgende verkenning'. Daarnaast komen er nieuwe locaties in beeld met voorland in het geval van kwelderontwikkeling. Ook kan gezocht worden naar manieren om de functie van voorland voor de veiligheid te versterken. Niet dat</p>	<p>De tweezijdige reserveringszones zijn bedoeld om meerdere rondes toekomstige dijkversterkingen uit te kunnen voeren. Daarbij is het van belang om maatwerk te kunnen leveren en rekening te kunnen houden met plaatselijke omstandigheden. Op het moment dat dijkversterking aan de orde is kan pas de afweging plaats vinden tussen binnendijks- en buitendijks, rekening houdend met alle belangen. Binnen het bebouwde gebied van de kustplaatsen (zie kaart13 WHP 3) is bouwen nabij de primaire waterkering mogelijk, als voldaan wordt aan de eisen die Wetterskip Fryslân daaraan stelt. Voor een nadere toelichting op ons besluit om tweezijdig te reserveren nabij primaire waterkeringen verwijzen wij u kortheidshalve naar de brief die GS aan PS van de betreffende gemeentebesturen heeft gezonden. (kenmerk 00896173 d.d 29 september (verzonden 5 oktober 2010) Dit document is te vinden op internet via de het genoemde kenmerk.</p> <p>Deze toelichting is ook op zijn plaats in het Vierde Waterhuishoudingsplan. We zullen de tekst van pagina 22 van het WHP4 met deze toelichting aanvullen.</p>	<p>Ja. Tekst van WHP4 pag 22 paragraaf 3.3 Waterrobuust bouwen, wat doen anderen, 5-e punt aanvullen met onderstaande uitleg.</p> <p>De tweezijdige reserveringszones zijn bedoeld om binnen Fryslân de toekomstige dijkversterkingen uit te kunnen voeren. Daarbij is het van belang om maatwerk te kunnen leveren en rekening te kunnen houden met plaatselijke omstandigheden. Op het moment dat dijkversterking aan de orde is kan pas de afweging plaats vinden tussen binnendijks- en buitendijks, rekening</p>

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?
				<p>de natuurbelangen ondergeschikt zijn maar er moet integraal afgewogen worden of beperkingen voor bewoners nodig blijven. Bovenstaande ook in het licht van de komende omgevingswet.</p> <p>Het probleem, dat burgers en bedrijven nadelen ondervinden van de beperkingen als gevolg van de reserveringszone speelt met name in de bebouwingsconcentraties, zoals het dorp Wierum, en bij woningen en bedrijfsgebouwen langs de kering. Als voorbeeld een boer die een nieuwe stal op afstand van zijn bestaande bedrijfsgebouwen moet bouwen. De beperkende regeling blijkt in de praktijk ook niet te handhaven, bijvoorbeeld door het regime vergunningsvrij bouwen. Daarom zou de provincie het Rijk moeten aanzetten tot regelgeving die Handhaafbaar, Uitvoerbaar en Fraudebestendig (HUF-proof) is. De huidige regeling is een kadaverregeling die geen recht doet aan specifieke, lokale en feitelijke omstandigheden.</p>		houdend met alle belangen. Binnen het bebouwde gebied van de kustplaatsen is bouwen nabij de primaire waterkering mogelijk, als voldaan wordt aan de eisen die Wetterskip Fryslân daaraan stelt.
7.4		Friese gemeenten	Terugdringen landbouwemissies:	<p>4. Terugdringen landbouwemissies: In het WBP staat op blz. 43 het onderstaande beschreven (geen citaat, maar omschrijving): Sinds de jaren 80 wordt hard gewerkt aan het terugdringen van emissies door de landbouw. Sinds 2006 is er echter geen sprake meer van een afname.</p> <p>Het grootste gedeelte van de meststoffen in het oppervlaktewater (ruwweg 80%) is afkomstig van de landbouw. De emissies bereiken het oppervlaktewater met name via uitspoeling uit de bodem en via oppervlakkige afspoeling (bij hevige regen). Tevens zijn de landbouwemissies van bestrijdingsmiddelen een knelpunt.</p> <p>Het voorstel in het WBP en WHP is om de landbouwemissies terug te dringen door middel van het DAW (Deltaplan Agrarisch Waterbeheer) met als doelstellingen: 80% van de waterkwaliteitsproblemen oplossen in 2021 en 100% in 2027.</p> <p>Het deltaplan (DAW) bestaat uit meer dan 30 landelijke projecten waarvan 5*1 in Friesland, waaronder ook het convenant 'erfafspoeling', dat is ondertekend door o.a. LTO en het Wetterskip Fryslân. Met het convenant erfafspoeling wil men de nutriëntenafspoeling vanaf het erf van melkveebedrijven met 80% verminderen in 2021. Het verminderen van de nutriëntenemissie vanaf alleen het erf zou er daarbij mede toe moeten leiden dat het totale doel van het DAW, namelijk 80% van de waterkwaliteitsproblemen oplossen in 2021, behaald wordt.</p> <p>*1: projecten zijn in Friesland: 1. Aanpak emissie gewasbeschermingsmiddelen 2. Spaarwater (efficiënter omgaan met zoet water) 3. Erfafspoeling (convenant)</p>	<p>De doelen van de KRW worden gerealiseerd door een combinatie van meerdere maatregelen. DAW is er één van, naast andere generieke (brongerichte) en specifieke maatregelen. Daarnaast speelt de mestwetgeving hierin een belangrijke rol. Deze wordt momenteel geëvalueerd en aangepast. De provincie en Wetterskip hebben hierin geen taak.</p> <p>De Provinciale Staten hebben op 16 december ingestemd met de doelen en het maatregelenpakket voor de tweede KRW planperiode 2016-2021. We gaan vanuit dat met deze maatregelenpakket de KRW doelen word en bereikt.</p> <p>Voor het verder terugdringen van nutriëntenbelasting op de boezem voert Wetterskip Fryslân in 2016-2021 uit onder andere de aanleg van maalkomen bij 6 gemalen en het inrichten van brede oevers (3-5 meter) (KRW Beslisnota)</p> <p>De invulling van DAW voor wat de inrichting betreft is door Wetterskip Fryslân verder uitgewerkt in de Maatregelenkoffer Groenblauwe Diensten. en bereikt. DAW gaat meer projecten omvatten dan door inspreker genoemd worden, ook projecten die gericht zijn op het sluiten van mineralenkringlopen op agrarische bedrijven en op duurzaam bodembeheer, met als doel het verminderen van de uit- en afspoeling uit land.</p> <p>Volgens de landelijke afspraken is er in 2021 de mogelijkheid voor doelaanpassing mits dit goed onderbouwd. Volgens de landelijke afspraken is er in</p>	Nee

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?
				<p>4. Blauwe diensten Noardlike Fryske Wâlden (afstemming landbouw en natuur)</p> <p>5. Gebiedsaanpak Zuidoost Friesland (duurzaam waterbeheer / kavelruil / Samenwerking diensten en overheden)</p> <p>Bezwaren tegen deze aanpak (DAW en convenant) De kwaliteit van het Friese oppervlaktewater laat al jaren te wensen over en voldoet niet aan de waterkwaliteitsdoelen van de KRW. Dit leidt ook bij gemeenten tot knelpunten (bv. bij zwemwaterlocaties, ecologische doelstellingen etc.). Daarbij zal binnen de perioden 2016-2021 en 2021-2027 ook het Friese oppervlaktewater alsnog aan de KRW waterkwaliteitsdoelen moeten voldoen. Een hele opgave met grote belangen.</p> <p>Bezwaar DAW Wij zijn van mening dat met de voorgestelde aanpak (slechts aansluiten bij het DAW en het convenant erfafspoeling) de kans te gering is dat de KRW waterkwaliteitsdoelen in 2021 en 2027 worden behaald. Het DAW is een verzameling van projectideeën die willekeurig opgestart zijn en kunnen worden en met name gericht zijn op innovatie. Op dit moment staan in de projectenlijst van het DAW geen projecten genoemd die de bulk van de nutriëntenemissie onderzoekt, laat staan praktisch en grootschalig gaat aanpakken en oplossen. Hetzelfde geldt min of meer voor de vermindering van bestrijdingsmiddelen. Het hierop gerichte Friese project betreft pilots (onderzoeksfase) en geen grootschalige aanpak.</p> <p>Bezwaar Convenant erfafspoeling Het convenant erfafspoeling is alleen gericht op het erf van de melkveehouderijen. Qua oppervlak maar een zeer gering gebied, afgemeten naar het totale bedrijfsoppervlak. De emissie vanaf het erf is daarbij onbedoeld en door de combinatie met het kleine oppervlak zeer gering. Daarbij regelt het Activiteitenbesluit de handelingswijze en aanpak hierin. De bulk van de nutriëntenemissie is daarentegen afkomstig door uitspoeling van landbouwgrond (zie blz. 43 WBP), waar de nutriënten in grote hoeveelheden overheen wordt gereden. Dit wordt echter niet aangepakt binnen het DAW of het convenant, terwijl hier al bewezen innovatieve technieken voor beschikbaar zijn.</p> <p>Voorstel Wij zijn van mening dat de KRW waterkwaliteitsdoelstellingen in 2021 en 2027 ten aanzien van nutriëntenemissie alleen behaald kunnen worden met een aanpak van de bulk van de problematiek met reeds bewezen technieken. Er is simpelweg geen tijd meer voor verder onderzoek en dit is ook niet nodig voordat eerst de reeds ontwikkelde en bewezen technieken daadwerkelijk</p>	<p>2021 de mogelijkheid voor doelaanpassing mits dit goed onderbouwd. De formele evaluatie over het doelbereik wordt een onderdeel van de planherziening in 2021..</p> <p>Effecten van DAW maatregelen zullen worden binnen het monitoringsmeetnet voor de KRW worden meegenomen.</p> <p>Aan het door de inspreker genoemde innovatieproject 'Wetterlânnen' wordt wel degelijk opvolging gegeven. In de afgelopen jaren zijn naar aanleiding van het succesvolle innovatieproject reeds enkele maalkommen door Wetterskip Fryslân aangelegd. In de planperiode 2016-2021 zullen minimaal 6 poldergemalen van een maalkom worden voorzien. Deze maatregelen zijn opgenomen in de KRW-factsheets. Deze zijn onderdeel van het Waterhuishoudingsplan en het Waterbeheerplan.</p>	

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?
				<p>(grootschalig) worden toegepast. De bulk betreft de landbouwgronden zelf. Daarbij achten wij een strakkere evaluatie van het DAW en het convenant erfafspoeling nodig.</p> <p>Bewezen techniek toepassen Eén van deze bewezen technieken betreft het 'voorzuiverende gemaal' of maalkommen genaamd. Een innovatie die mede door het Wetterskip Fryslân is ontwikkeld en met succes is getest binnen het project 'Wetterlannen' in de gemeente Tytsjerksteradiel. Het opstarten van de daadwerkelijke (grootschalige) toepassing van deze techniek bij poldergemalen zou leiden tot een daadwerkelijke vermindering van nutriëntenemissie vanuit de polder op de boezem. Het bezinksel kan worden verzameld, verwijderd en deels worden hergebruikt (fosfaten). Nadat deze techniek in het ambtelijke vooroverleg over het concept WBP is genoemd als maatregel, is ambtelijk toegezegd dat deze techniek een plaats zou krijgen in het WBP. Dit is echter achterwege gelaten. Naar onze mening een gemiste kans die hersteld moet worden.</p> <p>Strakkere evaluatie DAW en convenant In 2021 en 2027 moeten de KRW kwaliteitsdoelstellingen zijn behaald. Om de gekozen aanpak hiertoe (nu nog slechts met DAW en convenant) pas in 2021 en 2027 te evalueren is in onze ogen te laat. Bijsturing is dan niet meer mogelijk. Wij stellen voor om de resultaten van het DAW en het convenant te evalueren in 2017 en 2023. Indien hieruit blijkt dat de doelstellingen (van het DAW en het convenant) niet behaald gaan worden in 2021 en 2027, <i>dan dient in ieder geval te worden opgeschaald in het grootschalig(er) aanpakken van de bulk van nutriëntenemissie (en emissie van bestrijdingsmiddelen).</i></p>		
7.5		Friese gemeenten	Noodbemaling Lauwersmeer naar de Waddenzee:	<p>5. Noodbemaling Lauwersmeer naar de Waddenzee: We lezen in het WBP op blz. 12 / 13 dat u voornemens bent om onderzoek te doen naar extra (nood)bemaling vanuit het Lauwersmeer naar de Waddenzee. We ontvangen dit positief en zijn benieuwd naar de uitkomsten, en stellen u voor om ons hierover te informeren. We verwijzen u in dit kader nog op onze reactie naar de Deltacommissie op het Deltaplan. Wij de Noord-Oost gemeenten hebben hierin onze zorgen geuit over de boezempeilstijging bij extreme weersomstandigheden (neerslag en opstuwung door harde wind) en, in combinatie hiervan, een beperkte mogelijkheid tot afvoeren van oppervlaktewater naar de Waddenzee. De Deltacommissie heeft vervolgens onze reactie naar uw organisatie doorgestuurd. Hierop hebben wij van u nog geen reactie mogen ontvangen."</p>	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	N.v.t.
7.6a		Friese gemeenten	Veenweidevisie:	<p>6-a Veenweidevisie: Op pagina 31 zijn de door het Wetterskip te hanteren uitgangspunten t.a.v. Veenweidegebieden geformuleerd. Basis</p>	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	N.v.t.

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?
				hiervoor is de door PS vastgestelde Veenweidevisie. Wij merken t.a.v. uitgangspunt 2 het volgende op: Graag zien wij bij dit uitgangspunt expliciet opgenomen dat rondom voornemens tot maatregelen (inclusief voornemens tot opheffen van hoogwaterzones) vroegtijdig brede afstemming plaatsvindt met betrokken gemeenten en eigenaren van gronden en opstallen in het betreffende gebied. Dit om daarbij een brede afweging te maken van functionaliteit, doelmatigheid en kosteneffectiviteit i.r.t een brede afweging van maatschappelijke doelen versus maatschappelijke kosten.		
7.6b		Friese gemeenten	Veenweidevisie:	6-b Veenweidevisie: Deze expliciete opname doet naar ons mening ook meer recht t.a.v. het gestelde in het (ontwerp)WHP4 (pagina 24): ".....Langs aaneengesloten (lint)bebouwing zijn brede hoogwaterzones mogelijk als dat nodig is voor de effectiviteit over een lange periode. Er mag daarbij in verhouding geen groot nadeel zijn voor andere belangen. Peilverlagingen groter dan de opgetreden bodemdaling zijn niet acceptabel in verband met negatieve effecten op bebouwing of infrastructuur.....". Deze opmerkingen ook graag doorsturen aan de werkgroep veenweidevisie.	Om een brede belangenafweging te waarborgen voegen we in de tekst op pagina 24 de volgende zin toe: Hierbij zal vroegtijdig afstemming zal plaatsvinden met betreffende gemeente en eigenaren.	Ja Pagina 24 Toevoegen in tweede blokje: Hierbij zal vroegtijdig afstemming zal plaatsvinden met betreffende gemeente en eigenaren.
7.7		Friese gemeenten		7. Waterbeheer onder extreem natte omstandigheden: Op pagina 35 merken wij het volgende op ten aanzien van de maatregelen genoemd onder punt 1 en 5 (en 6): Hierbij dient ook het doeltreffend functioneren van rioleringsstelsels bij extreme regenval (zoals lozing via overstorten/bergbezinkbassins rechtsreeks op de boezem) te worden meegewogen. Ook de ontvangst van deze grote hoeveelheden regenwater via het rioolstelsel direct en indirect op de boezem is naar ons mening een duidelijk functie van de boezem (toestroom, berging en afvoer). Een verhoogd boezempeil kan immers belemmerend werken of zelfs tot falen van het rioleringsstelsel leiden. Wij zien hier ook duidelijk de link met punt 4.	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	N.v.t.
7.8		Friese gemeenten	Overdracht stedelijk water:	8. Overdracht stedelijk water: Wij zien graag het onderwerp overdracht stedelijk water onder 4.5 in het WBP uitgewerkt conform afspraak opmerkingenlijst werkgroep en Wetterskip voorjaar 2015, 9e conceptontwerp.	Deze vraag heeft betrekking op het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân. Het antwoord hierop wordt opgenomen in de reactienota van het Waterbeheerplan.	N.v.t.
7.9		Friese gemeenten	Voorkomen van wateroverlast WHP4.	9. Voorkomen van wateroverlast WHP4. Zoals 9 december besproken onderstaande tekst op pagina 19 (laatste pompebled) aanpassen. De gemeenten dragen vanuit hun eigen taken en verantwoordelijkheden in stedelijk gebied bij aan maatregelen voor het voorkomen van wateroverlast. Uiteraard werken ze daarbij samen met het waterschap voorstel tot wijzigen in:	Het door de gemeenten voorgestelde tekstvoorstel is een goede verbetering. Het voorstel is om het tekstvoorstel over te nemen. akkoord.	Ja De tekst op pagina 19, laatste pompebled wijzigen in: De gemeenten en het Wetterskip dragen vanuit hun eigen taken

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?	
					<i>De gemeenten en het Wetterskip dragen vanuit hun eigen taken en verantwoordelijkheden in stedelijk gebied bij aan maatregelen voor het voorkomen van wateroverlast. Uiteraard werken ze daarbij nauw samen.</i>	en verantwoordelijkheden in stedelijk gebied bij aan maatregelen voor het voorkomen van wateroverlast. Uiteraard werken ze daarbij nauw samen.	
B. Aanpassingen van het Ontwerp WHP4 niet afkomstig uit de inspraak, maar wel worden meegenomen in het definitieve plan.							
A			SP	Amendement verzilting	Bij amendement is op 11 november 2015 voor de begroting 2016 de volgende aanvulling aangenomen: De tekst ûnder 3.2 Genôch wetter: • De provinsje draacht finansjeel by oan de praktykproeven (projekt Sparwetter) fan de LTO en de wetterskippen om It sâlt wurden fan It noardlike seeklaaigebiet fan Frysiân te beheinen oan te foijen mei: • en stipet ûndernimmers en ûnderwiisstellirigs om it sâlt wurden fan it gebiet te brûken as in nije duorsume wize fan lânbou.	De strekking van dit amendement wordt tevens toegevoegd aan de tekst van het WHP4 Tekstvoorstel: <i>“Daarnaast ondersteunt de provincie Fryslân initiatieven van ondernemers en onderwijsinstellingen die verzilting juist willen gebruiken voor het ontwikkelen van een nieuwe, duurzame landbouw”.</i>	Ja, op pagina 30, in par. 4.2., 3 ^e pompeblêd onder ‘wat doen wij?’ <i>“Daarnaast ondersteunt de provincie Fryslân initiatieven van ondernemers en onderwijsinstellingen die verzilting juist willen gebruiken voor het ontwikkelen van een nieuwe, duurzame landbouw”.</i>
B		Ambtelijke inbreng Vanuit de Afd Sted en Plâttelan	Bijlagekaart 3 Functiekaart water	Functiekaart water	Zoals aangekondigd in het ontwerp WHP4 is functiekaart geactualiseerd. De functiekaart water (kaart 3 in de kaartbijlage) in het ontwerp WHP 4 was gebaseerd op een aantal bestanden niet die actueel waren. Dit is gecorrigeerd. De toelichting op de kaart in de plantekst en in de legenda zijn daar ook op aangepast. wordt is daarom ook aangepast. Er zijn geen beleidsmatige gevolgen.	Vanwege de meer actuele informatie die op de nieuwe functiekaart 3 is weergegeven is de toelichting in het WHP4 en op de kaart aangepast : Deze kaart is gebaseerd op het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan 2011, de ligging van de planologische EHS en watersysteemgegevens van Wetterskip Fryslân. De waterfuncties zijn alleen toegekend aan wateren, die op de topografische kaart 1/10.000 als vlak zijn weergegeven. De combinatie van functies leidt er toe dat binnen wateren verschillende functie toegekend zijn. Dergelijk onderscheid binnen wateren is veelal slechts indicatief. De vaarfunctie is zowel toegekend aan wateren, die onderdeel zijn van een vaarroute als wateren die een ontsluitende functie hebben. Ook wateren, die een zeer beperkte vaarfunctie hebben , maar wel als zodanig in het PVVP zijn opgenomen staan op de kaart. De boezemfunctie heeft zowel betrekking op de functie voor wateraanvoer, afvoer en berging als de ecologische functie van de boezem. Als zodanig zijn ook die delen de Vollenhover Boezem en het Lauwersmeer binnen de grenzen van de provincie Fryslân op de kaart opgenomen. Hoewel deze kaart met zorg is samengesteld, valt niet uit	Ja, Tekst pagina 8 Aanpassing van de tekst over opbouw van de kaart: <i>De kaart is gebaseerd op het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan 2011 (PVVP herzien), de ligging van de planologische EHS en watersysteemgegevens van Wetterskip Fryslân. kaart 3</i> Functiekaart water inclusief bijbehorende tekst, (zie hiernaast)

Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?
					te sluiten dat situaties voorkomen waar de functietoekenning op deze kaart niet passend of onvolledig is.	
B	Ambtelijke inbreng Vanuit de Afd Sted en Plättelan	Bijlage kaart 7 Regionale waterkering	Regionale waterkering	De kaart uit het ontwerp-WHP4 is nu niet de meest actuele versie die beschikbaar is. Continu treden kleine wijzigingen op in de ligging van regionale keringen. Bijvoorbeeld, doordat de situatie ter plekke door oever- en kade werken veranderd is, door stedelijke ontwikkelingen of door andere inzichten in "waar" de kering ligt. Voor de ligging van keringen worden besluiten van Waterschap (de Legger) en Provincie op elkaar afgestemd.	Ten behoeve van het definitieve WHP4 is de laatste versie van de Legger bij Wetterskip Fryslân opgevraagd en deze gegevens zijn verwerkt in de kaart regionale keringen. Deze zelfde kaart is ook opgenomen in de Waterverordening.	Ja. Aanpassing kaart bijlage 7.
C. Reactie van de commissieMER op het ontwerp-PlanMER en de passende beoordeling						
C	12-11-2015		Toetsingsadvies commissie MER	<p>De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER een aantal tekortkomingen. Zij acht het opheffen ervan essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over de waterplannen voor de periode 2016-2021. De tekortkomingen betreffen het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> de beschrijving van de referentiesituatie en doelstellingen is onvoldoende helder, waardoor onduidelijk is ten opzichte van welke situatie de milieueffecten in het MER zijn bepaald en in hoeverre gestelde doelen bereikt kunnen worden; de motivering voor de gekozen maatregelen en de samenhang daartussen blijkt niet duidelijk uit het MER. Verder zijn niet alle maatregelen uit de waterplannen beoordeeld op hun milieueffecten, zodat een totaalbeeld hiervan ontbreekt; de beoordelingsmethodieken en -criteria voor oppervlaktewater zijn niet inzichtelijk gemaakt, zodat de effecten daarvan niet navolgbaar zijn; uit de Passende beoordeling blijkt dat significant nadelige effecten op Natura 2000-ge-bieden niet uit te sluiten zijn. Hoewel mitigerende maatregelen zijn beschreven is onvoldoende aannemelijk gemaakt dat deze effectief en realistisch zijn. <p>De Commissie adviseert om eerst een aanvulling op het MER op te stellen en pas daarna een besluit te nemen.</p> <p>Voor gedetailleerdere onderdelen van advies Cie MER zie document.</p>	<p>De opmerkingen van de commissie MER zijn beantwoord in een aanvullende notitie op het MER. Hiervoor is door PF en WF is opdracht aan RHDHV gegeven om te komen tot aanvullingen op het planMER;</p> <p><i>De aanvullende notitie planMER Friese Waterplannen is opgenomen in bijlage van deze antwoordnota.</i></p>	Zie aanvulling
				<p>De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER een duidelijke referentiesituatie te beschrijven en aan te geven in hoeverre de geldende doelstellingen met de plannen gerealiseerd zijn/worden (o.a. NBW-toetsing, KRW-doelen, veiligheidsnormen).</p> <p>De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de keuze voor de in beschouwing genomen set van maatregelen te onderbouwen en het ontbreken van alternatieven nader te motiveren.</p>		Zie aanvulling

	Reg. nr	Naam Inspreker	Organisatie	Onderwerp	Inhoud	Antwoord	Aanpassing plan ja/nee. Zo ja, wat?
					<p>De Commissie adviseert in een aanvulling alle voor het milieu relevante maatregelen die in de waterplannen zijn opgenomen te beschrijven - inclusief de samenhang daartussen - en in de milieueffectbeoordeling mee te nemen.</p> <p>De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de beoordelingsmethodieken en criteria voor oppervlaktewater inzichtelijk te maken.</p> <p>De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER en de Passende beoordeling aannemelijk te maken dat mitigerende maatregelen effectief en uitvoerbaar zijn en dat significant nadelige effecten als gevolg van de waterplannen daarom zijn uit te sluiten in de Natura 2000-gebieden.</p> <p>Tijdens het locatiebezoek is gebleken dat bestuurlijk gekozen is voor het uitvoeren van de maatregelen zoveel mogelijk in consensus met belanghebbenden. Mede omdat deze werkwijze niet voor iedereen transparant is, en het niet duidelijk is in hoeverre bijvoorbeeld extra maatregelen noodzakelijk zijn, beveelt de Commissie aan de twee- of driejaarlijkse Tussenbalans of IWSR voort te zetten en deze te toetsen aan de doelen van de zes jaren plannen.</p>		